

Apró hirdetések

Pályázatok és apróhirdetések díszabása: Minden szó egyszerű beiktatása 10, vastagon szedett betűkből 32 fillér. Állástkeresőknek 10, ill. 20 fillér. Legkisebb hirdetés díja P 2.—. Az összeg előre küldendő be; lehet 10 filléres levélbélyegeken is. Jelíges levelek továbbításához 20 fillér bélyeg mellékelendő.

NAGYOBB kyanum prima minőségű libaszirt és baromfit (tyúk, kacsa) megvételre keresek. Fix ajánlatok alábbi címre intézendők: Buchinger Frigyes, Vác.

TANONCOT keresek rövidárúüzletembe. Cím „Vidék” jelígre kettősápolon.

HÁZVEZETŐNŐNEK ajánlunk jobb csaláchoz, szerény igényű, szigorúan orth. 46 éves vallásos asszony. Cím: Moskovits Testvérek, Szombathely, Erzsébet- királyné-u.

DOBOZÜZEM ELADÓ. Biegelő, stancoló, cvikkelő és tűzőgépek. Miskolc, Telegű-u. 3.

ALIJASZ TIFERESZ hachsórójába beléphet és certifikátot nyerhet volt bócher, ki az egyesület titkári teendőit el látni képes és valamilyen ipari képzettséggel bír. Levélek addigi munkahely megjelölésével: Alijasz Tiferesz, VII., Kazinczy-utca 27.

HÁZITANITASRA szoruló gyermekek szülei forduljanak titkárságunkhoz, ahol állásnélküli tanítók és tanárok csekély díjazás mellett állanak rendelkezésükre. Orsz. Izr. Tanítóegyesület, Budapest, VII., Wessely-utca 44. (Telefon: 44-0-85.)

ORTH. KÓSER éttermemet áthelyeztem a városháza mellé. Grünfeld Vilmosné, Fehérgyarmat.

AZONNALRA keresek jómegjelenésű, a magyar és szlovák nyelvekben perfekt kereskedősegédet, szőnyeg- és linoleum-szaküzletembe. Levelezésben jártas előnyben. Ajánlatokat „Megbízható” jelíge alatt Müller, Bratislava, Edlov-dvor, továbbít.

JÓMEGJELÉNÉSŰ vallásos leány bármilyen szombattartó állást elvállal, szerény fizetéssel. Cím a kiadóban.

MÉRNÖK szép jövedelemmel intelligens, művelt, megfelelő hozománnyal bíró úrilányt feleségül venne. „Iskolázott” jelígre a kiadóba.

VIDÉKI jól főző nő kisebb háztartásban elhelyezkedne. Salamonné, Budapest, Péterffy Sándor-u. 23.

CENTRUMBAN levő szépen bútorozott kellemes utcai szoba, fűzőszoba-használatlaltal 1—2 hölgy részére, úri családnál kiadó. Esetleg teljes ellátással is. Cím a kiadóban.

DEBRECENBEN elsőrangú orth. kóser étterem: Klein, Piac-u. 70. (Olcsó lakóházi szervizelés.)

NÉMETSZÁGBÓL jött intelligens úrinő, kisebb család vagy magános úr háztartásának vezetését vállalja. Cím: Weintraub Jenő, Bpest, Thököly-út 36. **HASZNÁLT** ó-német ebédlő, rendkívül olcsón eladó. Cím a kiadóban. **HÁZASSÁG-ÜGYBEN** forduljon közismert sadchenhez. Löffler Miksa, Vác. **RUHAKONFEKCIÓ** üzletbe vagy üzembe benősülne, esetleg megneősülne, önálló iparral rendelkező férfinak és kereskedő. „Iparos talmidchóchom” jelíge. (20 fill. bélyeg.)

INTELLIGENS, szakmával rendelkező *bócher* talmidchóchom *mimispóchó* *m'juchessesz*, hozzáillő partit keres. „Bász Talmidchóchom” jelíge. (20 filléres bélyeg.)

PARNOSZEVAL rendelkező sikerült leánynak idősebb nőtlent, esetleg özvegyet keresek. „Vallásos” jelíge.

TEKINTÉLYES talmidchóchom férjhez adná házias, szép, művelt leányát vallásos és meghitt élettársat kereső, existenciával rendelkező 32—40 éves férjhez. „Cechszlovákia” jelígre Mülkerhez, Bratislava, Edlov-dvor.

KÁNTORNÁK alkalmas hangú, vallásos *elbóletü* fiatalember, partival egybekötött állásra kerestetik. „Jó partit” (32 filléres bélyeg.)

OKLEVELES rabbi benősülne rabbihoz, vagy üzletbe. „Talmudtudós” jelíge.

DIVATOS *kézimunkasablónok*. Előnyöme-
cák berendezése legolcsóbban. Bleier R. sablongyára, Szolnok.

„MIRA” angol-francia női divatterme, Bratislava, Köztársaság-ter 5. I. em. (Átjáróház, Széplak-utca 14.) Elsőrangú szalonmunka. Mérsékelt árak.

VIDÉKI, jó házból való 35 éves leány, férjhez menne hozzá illő fiatalemberhez vagy gyermektelen özvegyhez, biztos megélhetés, saját ház. Nyugdíjas előnyben. Cím kettősápolon a kiadóban.

FŐZNI TUDÓ a háztartás minden ágában jártas, jobb zsidó leány házvezetőnőnek ajánlunk. „Ügyes” jelígre: Müllerhez, Bratislava, Edlov-dvor.

**KOMBINÁLT ÚJ
DIÓFASZOBA
ELUTAZÁS MIATT
vételáron
alul átadó**

(2 szekrény, 2 rekamer, 2
könyvespolc, asztal, 4 szék.)
ÉRDEKLŐDÉS A KIADÓBAN

BUTOROK, képek, dísztárgyak stb. olcsón eladók. Ugyanott vétel. Rottenberg, Paulay Ede-utca 46. (Telefon: 18-5-21.)

REICHSDEUTSCHE Erzhererin, strenggläubige Jüdin wird gesucht, Vorstellen täglich nachmittags 1/2—3. Budapest, Dohány-utca 68., I. 3.

KORREKT vallásos, intelligens, lehetőleg textilszakmabeli 42—50 év közötti gyermektelen férfit keresünk. Hozomány: P 3000 készpénz „Szorgalmas” jelígre a kiadóba.

MÉSZÁROST orth. fiatalembert keresek csinos, 22 éves, hozománnyal bíró leányom részére. „Benősülés” jelígre.

ISMERETSÉG hiányában ezúton keresek 28—30 éves intelligens orth. fiatalembert, háziasan nevelt, üzletet vezető leányom részére. Volt talmudista előnyben. „Konzervatív 3000” jelígre.

KILAKOLTATÁS előtt álló vallásos asszony sürgős támogatást kér. Özv. Bruckner Imréné, Budapest, Dob-utca 50. földsz. 41.

ÁRVALEÁNY kézimunkát nyakkenő-alakítást olcsón vállal. Bpest, Csányi-utca 10, I. 20.

DEBRECENBEN orth. bodega: Schreiber Mór, Hunyadi-u. 15. Állomás közelében.

KÜLÖNBEJÁRATU, kis butorozott szobát keres középkorú férfi. Ágynemű van. „Megbízható” jelígre.

FIATAL pékségéd, volt bócher, orth. helyen állást keres. „Szombattartó, szorgalmas” jelígre.

FÜSTÖLT LIBAHÚS, orth. kóser, legolcsóbb beszerzési forrása: Kornhauser Adolf, Debrecen, Simonffy-utca 1. KERESÉK azonnalra, vagy január 1-re, szakmában perfect vaskereskedő-segédet, bőrső-segédet és vallásos, intelligens német kisasszonyt 2 és 3 éves gyermekeimhez. (Varráshoz értő előnyben.) Bizonyítványmásolatokat kérek. Grünberger Endre, Egyek, (Hajdú-m)

INTELLIGENS fiatalasszony, orth. háztartás önálló vezetését vállalja, varráshoz ért. Esetleg gyermekek mellett is elhelyezkedne. Rosinger, Budapest, VI., Ó-utca 36.

FÜSZERESSEGÉD ügynökösködésre, kaszirozásra óvadékkal, garancia-levéllel felvétetik. Weisz Mór, Budapest, III., Ürömi-u. 42.

HIVATALNOKNŐ, vallásos, nyomorban szenvedő árva szombattartó cégnél szerény igényekkel, bármily munkára, félnapra is elhelyezkedne. „Miczvó” jelígre a kiadóba.

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
GROSZBERG JENŐ

Springer nyomda Bethlen Gábor u. 33.

ZSIDÓ ÚJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

Alapította:
Groszberg Lipót ז"ל

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
BUDAPEST, VII. KERTÉSZ-UTCA 48
Telefon: 42-5-90. Csekk száma: 50.791.
Egész évre: 20 pengő. Külföldre P 25.

Szerkeszti:
Groszberg Jenő

A chanukai hősök szellemében

Írta: Óbudai Freudiger Ábrahám, a budapesti orthodox hitközség elnöke

„Ha sötétségben ülök is, az Örökkévaló az én világosságom, az Örökkévaló haragját kell elviselnem, mert vétkeztem ellene, amíg kiviszi pörömet, jogot szerez nekem, kivezet a világosságra”.

כי אשכ בחשך ד' אור לי וקח ד' אשה כי חמתי לו עד אשר ייבי ועשה משפטי יוציאני לאור . . . (מכה ז')

Talán sohasem volt annyira lelkületünkhez illő, *Michó* próféta ígéje, mely szenvedésről, de Istenbízalomról is, küzdelmekről, de jövőd reményekről is, sötétségről, de mennyei világosságról is szól, oly időszerű, mint az idei Chanuka alkalmából, amikor templomainkban feigyulnak a mécsesek és körös-körül sötétség van, nemcsak a szó fizikai értelmében, hanem átvitt, erkölcsi és szellemi vonatkozásban is.

Ugy érezzük a prófétai íge szavainak beleélegzésénél, hogy az Örökkévalóval — sorsok, népek, emberek irányítójával — való kapcsolatban: a szenvedések, a sötétség kínjai, csak átmenetek az igtent kegyelem felé. Ezért tud a próféta sötétség közepette gondolni az Örökkévaló világosságára és ezért tudunk mi, a közösségünk láthatárán egyre gomolygó fellegek ellenére, gyujtani chanuka-mécseset, amely szól a régi dicsőségről, szent küzdelmekről, csodákról, hősiességről, fennkölt vezérek-ről, odaadásról, önfeláldozásról, a Tóra elleni támadások összeomlásáról, a Tóra igazságainak, az erkölcsnek, a becsületnek, az élet nemes tartalmának, az emberi méltóságnak győzelméről. A mai viszonyok között ránézünk ezekre a gyertyácskára és úgy érezzük, mint amikor *Goethe*, a nagy német költő szólt az élet prózája közepette a feleséges pillanathoz: „*Maradj, ne vonulj el, oly szép vagy!*” . . . Megtudjuk érteni a Midras ama szavát, amely — az eredeti előírás szerint — a zsidó házak ajtajánál felragyogó chanuka mécses

azzal a *Sir hasirim*-beli szóval jelöli: „bejártunk előtt ott van minden drágaság”. ועל סתתו כל מדרים ויהי נר הנוכה. A Midras magyarázata belekapcsolódik abba, hogy Chanuka előtt két héttel a Tórából azt a szakaszt olvassuk, hogy R'üvén kiment a mezőre és „*dü-dóm*” nevű mezei virágokat hozott anyjának. Ezekről a virágokról mondja az Énekek Éneke: „a *dü-dóm*” illatot terjesztenek, bejártunknál ott vannak a gyönyörűségek”, és ezzel kapcsolatban mondja a Midras: „a *dü-dóm*” céloz a testvérét megmentő R'üvénre, „a bejártunk előtt gyönyörűség” a chanuka-mécsesre. Amikor bölcsseink magyarázata egybeolvastja *R'üvén* történetét, a chanukai mécsessel, azt hangoztatja, hogy mindaz, amit R'üvén *dü-dóm*-jával kapcsolatban tanulhatunk, megadja chanukai mécsgyújtásunk igazi tartalmát. R'üvén családi érzése, anyja iránti szeretetének ad kedves kifejezést és megnyilatkozik az élet komoly pillanatában, amikor fivérért Jajszéft megmenti a haláltól. *Rasi* szerint csak mezei virágokat hozott anyjának, mert nem akarta másnak a tulajdonát bántani, senkinek nem akart kárt okozni. A Midras egyik magyarázata szerint a „*dü-dóm*” céloz R'üvén két testvérének *Izsóchor* és *Z'vülünnek* kapcsolatára, akik karöltve, egymást segítve haladtak az életben s amíg az egyik otthon ült, búvárokodott a szent *Tanban*, addig a másik a világi foglalkozásával szerzett pénzzel megadta fivérének a szellemi foglalkozás anyagi bázisát.

A családi érzés, az igénytelenség, a becsületesség, az egymás segítése a Tóra jegyében — erre utal a Midras felfogása szerint a *dü-dóm*. És ezek az érények tették lehetővé azt, hogy később őseink a makkabeusok vezérletével letudták győzni egyrészt Antiochus zsarnokságát és gránitként állottak ellen a hellénista áramlat hatalmas

hullámainak. A szír zsoldosokat, a hellénista istenteleneket *Matiszjóhú* serege győzte le, amely megszívlelte a családi érzés, a becsületesség, az egymássegítés ígétjét. Ezért azt rendeli a hagyomány, **נר איש וכוהו**

„a mécsgyújtás az egyének és a családnak egyaránt legyen ünnepe”. Arra emlékeztet, hogy a Tóra szentségét egy család, egy apa, öt fiával együtt segítette győzelemre. Az ősök hagyományja volt az erő, mely őket irányította és lelkesítette, mint ahogy a Midras szerint a pusztai szentély abból a cédrusfából készült, amelyet Jáakjv fiai hoztak magukkal, amelyet atyjuk a *B'er sevái* ligetből vágott. ahol Avrohám ősapánk ültette el.

A hagyomány azt rendeli, **אסור להרצות מעוה כנגד נר הנוכה**

hogy nem szabad a chanukai mécs mellett pénzt olvasni. Ez azt jelenti ugyan, hogy nem szabad a chanukai lángok fényét saját szükségletünkre felhasználni, de arra is akar célozni, hogy nem szabad mindent az anyagiasság mértékével mérni. Az igénytelenség a mai időben különösen fontos, közösségünk minden egyes tagjára. Igénytelenséggel tudjuk csak a nehézségek egy részét legyűrni. Az anyagi csökkenésével nem szabad a lelkieknek csökkenni, **ולא תאכל הנפש עם הבשר**

„nem szabad megemészteni a lelket a földi élvezetekkel”. A hagyomány egyik szabványa szerint: **ה' חסום נר הנוכה ועומר לא עשה ולא כלום**

„aki csak fogja a gyertyát és vesztegel, nem tett eleget kötelességének”. A mai időben nem elegendő a szó, nem elegendő csak beszélni arról, hogy mit kell tenni, hanem hangoskodó szavak helyett a csendes cselekvés kötelessége fontos.

Az orthodox zsidóság legfontosabb belső kérdései: a jesivák támogatása, a szombattartók felségi-

tése, az ifjúság elhelyezkedésének megkönnyítése mind összefüggnek a chanukal mécsesből kisugárzó tanulságokkal.

Ha a *düdüim* és a *Chanuka* összefüggését el nem vesszítjük, hanem kimé-lyítjük, eleven erővé tesszük életünkben, ha a családi érzés, a vallási erkölcs eszményisége, igénytelenség földiekben, egymásnak tetterős segít-

sége: *düdüimként* virulni fog táborunkban, akkor gyönyörűséget jelent számunkra a Chanuka, akkor a reánk váró küzdelemben a hősközhöz méltó módon megállunk és mindegyikünk érezni fogja egyénileg is, mint a közösség tagja is, a prófétai ige megvalósulását: „*Ha sötétségben ülök is, az Örökkévaló világít nekem... megszerzi az én jogomat, világosságra vezet...*”

A palesztinai tudósítások

Irta: Alexander Vilmos, Jeruzsálem

A világ politikai és gazdasági helyzete és Palesztina tüneményes fellendülése következtében a Szentföld a világ érdeklődésének homlokterébe került. Nemcsak zsidók, hanem általában mindenki akarja tudni, hogyan épül és miképpen fejlődik ezen kicsiny ország. Elsősorban azonban természetesen a zsidóságot érdekli.

Ez teszi szükségessé, hogy a diaszpórában élő zsidóság helyesen legyen tájékozva a Palesztinában uralkodó viszonyokról. Kell, hogy tudja — és érdeklődik is aziránt — milyenek az ország vallási és kulturális viszonyai is. Az elhelyezkedési lehetőségen kívül akarja tudni, miként van a vallási élet beállítva. A szombattartás, a gyermeknevelés stb. El kell ismerni, hogy a chiúz-loórecei felekezeti sajtó nem szűkölködik palesztinai tudósításokban. A felekezeti sajtó számolva olvasói kívánságával és érdeklődésével, akik Palesztináról sokat, sőt mindent akarnak tudni, állandó rovatot nyitott és a sok palesztinai hivatalos sajtó-írócák híreit, lehet mondani, változatás nélkül — átveszi és leközi.

A sajtóírócák híradásai azonban nélkülözik az objektivitást, mert legnagyobb részben pártszempontból közöltetnek,

tehát nem nyújthatnak tiszta képet az

ország helyzetéről. Különösen sok, amit elhallgatnak!

Ami a pártnak nem kedvez — azt egyszerűen elhallgatják!

Példának említem, a jeruzsálemi polgármester interjúja a chiúz-loórecei sajtóban a Zsidó Újság-on kívül nem lett közölve. Pedig ez elég fontossággal bír. De az ő nézete nem felel meg a pártok fel-fogásának, tehát agyon kell hallgatni... Sokkal helyesebb lenne, ha a polgármester véleményét argumentumokkal megdöntnék, ami nem is volna oly nehéz. Szóval, a Palesztináról közölt tudósítások: részint túlzottak, ahogy a pártszempontok ezt követelik, részint egyoldalúak. Ez nagy hiba, és csak úgy lehetne ezen segíteni, ha ezt ellensúlyozni lehetne egy oly sajtóirodával, amely függetlenül a pártoktól, a való helyzethez híven közölne tudósításokat az ország állapotáról.

A *palesztinai napilapok* azonban nyíltan tárgyalknak és foglalkoznak a palesztinai helyzettel, amit egy chiúz-loórecei lap nem merne megtenni, mert félne attól, hogy a Szentföld ellenségének fogják stigmatizálni... Hogy ez így van, bizonyítja Weizmann cionistaelnöknek 5694. Niszson 6-án a telavivi városi tanács ülésén elhangzott következő kijelentése:

Nagy Zsigmond **LÁZAR-U,** Lakberendezések minden igénynek. — Klasszikus remekművek is, HÁZ EGÉSZ HÁZ Butorcseré. Irodabutorok

— Ha idegenek rosszat beszélnek Telavjviról, képes lennék a szemüket is kiszúrni..., de mi, magunk között, miért félünk egy kis kritikától?

Tehát csak a házi kritika szabad, de a külvilágnak csakis jót és szépet lehet jelenteni...

Ez azonban már azért is hiba, mert

az idekivánczó külföldiek nincsenek kellően tájékoztatva a helyzetről és csalódás éri őket, ha idejönnek.

Tudják, hogy ez az ország: „tjell-méz-zel folyó Kanaán”, de nem tudják, hogy ez a Kanaán csak nehéz munkával érhető el...

Csak az boldogulhat itt, aki el van tökéltve „dolgozni” és tud is dolgozni!

Palesztina a munka országa. Ezt azonban nem közlik az ország sajtóirodái, pedig nagyon fontos a helyzet őszinte feltárása!

Az újságok kötelessége nyíltan felvilágosítani az idekivánczókat, hogy a középosztályhoz tartozók a könnyű élethez megszokottak nehezen tudnak itt elhelyezkedni és ha az eddigi hazájukba nem térhetnek vissza, itt igen súlyos helyzetbe kerülhetnek.

Mindcz azonban csak azokra vonatkozik, akik kizárólagosan csak azért jönnek ide, hogy „elhelyezkedjenek”, megérhetést biztosítsanak maguknak. Azok azonban, akik Erecz Jiszroel'ba jönnek, mert a „chibaszo hoórecez”, a Szentföld szeretete vonzza őket ide, azok ne kételkedjenek, az Erecz Jiszroel iránti szeretet és ragaszkodás erőt ad a kezdetleges nehézségek leküzdésére. Ezek gyönyörködnek az ország fejlődésében és szépségében, a kegyetlen szenthelyek látogatása megerősíti őket hitükben és reményükben, hogy csak — felvirrad nekünk is és elérjük mielőbb azt az időt, amidőn a Mindenható *sechinájt* majdan visszatér Cionba...

Irógépek javítása

és jókarbantartása jóállással. Pollák Ede írógépműszerész, Budapest VI., Izabella u. 80. Telefon: 271-59. Új és használt írógépek. Kellékek. Vidékre javításokat soronkívül eszközöl.

Sréter Mór, Debrecen; Bész-Hillél chanukai tanítása

... Lángocskákat gyujtott a Mindenható, teremtményeinek legnemesebbjeiben, a saját hasonmására teremtett emberekben. Lelket, világító szellemet lehel a föld sötét porából alkotott testbe, hogy megvilágítsa előtte azt az utat, mely az örök boldogsághoz, a végtelen örömhöz és az áldás forrásához vezet. „*Nér Elajkim nismasz ódom* — I'ten lángocskája az ember lelke”, mely I'ten kegyelméből jutott az embernek, hogy irányítója, útmutatója és tájékoztatója legyen az élet szövevényei és viszontagságai között. Hogy vigasztalója legyen anyagi suttottságában, megnyugtatója gondterhes csüggedésében és felvidítőja súlyos lét-küzdelmében. Előírások élettartamat adott a Mindenható az Ó lángocskájának. „*Ad setichle regel min hasük*”. Addig kell világítania és lobognia az i'teni lángocskának, míg az aggsággal járó végelgyengülés az embert az ut-cáról otthonába kényszeríti. Régebben, míg a hit és erkölcs oszlopai, megint-gathatatlan erővel ellenálltak a testi hajlamok csábításainak, az anyagi áramlatok viharainak: az i'teni lángocskák, megbízatásának megfelelően örökmécs gyanánt mindaddig lobogott és világított, míg a végelgyengült test békésen és életjőlakottan örök pihenésre szenderült.

Milyen égbekiáltó és megdöbbentő tapasztalatokra ébredünk azonban leg-újabbban! Éltük delén, erejük teljében levő emberek, önzekükkel, erőszakosan eloltják I'ten lángocskáját, lerombolják I'ten alkotását, mielőtt az élet megszűnése magától bekövetkezne! Élvezeti hajhászatok el nem érése, féltelen szenvedélyek ki nem elégülése, gyors gazdagodási remények be nem teljesülése állnak háttérben ennek a szörnyű bűnnek, ennek a megrázó és felháborító cselekedetnek! Eltávolodtak elődeik hagyományaitól, elfordultak az egyedül üdvözítő hit és erkölcs ősi tradícióitól és céltalannak, terhesnek találják létüket, ha anyagi eszközök hiányában, az élvezetek habzó serlege nem áll rendelkezésükre!

Ez a szörnyű betegség újabbkeletű Izráelben. Régebben még elvéve sem fordult elő, hogy zsidó hitű és erkölcsű egyén, anyagi okok miatt önzekével vetett volna véget életének. Izráelben csak a *kidüs hasém*, I'ten nevének megszentelése miatti életfeláldozásokat ismerünk. Ilyenek voltak a Mak-kabeusok idején, a hellénizálást viszszautasító, hitükhöz ragaszkodó elő-deink, kik ezerszámra áldozták fel

életüket, hogy I'ten törvényeinek megszégésétől megmeneküljenek. Ilyenek voltak a keresztes hadjárat idején a hitüktől el nem pártoló hitközségek, melyek templomaikba gyülekezve, I'tent dicsőítő imák mellett, közös elhatározással, egymás keze által halálba menekültek. Ilyenek voltak a spanyol inkvizíció idején, a hitüktől elválni nem tudó testvéreink, kik I'ten nevével ajkukon a lobogó máglyákon lehelték ki lelküket. Hogy valaki anyagi okok miatt vetett volna véget életének, a multban alig fordult elő.

Mert régebben a tanház, az imaház voltak az örömök, az élvezetek forrásai. Aki a Tóra labirintusában el tud mélyedni, aki annak mélyéből szellemi kincseket, lelki gyönyöröket tud méríteni, az nem vágyik más élvezetek, más szórakozások után. Napjainkban azonban a Tóráért lelkesedők száma napról-napra csökken, míg az élvágyók és anyagi kincsek után rohanók tömege folyton növekszik. *Mint egy megzavart hangyaboly széjjelfutó hangyái, úgy fut, rohan mindenki a vagyonyszerzés, a kincshalmozás délibábjá után.* A meggazdagodás mennél gyorsabb elérése és annak folyamánként az anyagi örömök mennél hosszabb időn át való élvezése, ez irányítja a rohanók törekvését, a törtetőket célját s ha akadály gördül elképzelésük útjába, önzeküleg vetik magukat a megsemmisülés sötét örvényébe.

A világegyetemben nincs pihenés. A szünet fogalma ismeretlen a világűrben. Minden állandó mozgásban, folytonos forgásban van. Örökké forog a nap, a hold, a föld, az összes bolygók, és minden egyéb, ami a világűrben található. És örök forgásban van a szerencse kereke is. *Galgal hachajsér boajlom.* A kerék alsó részén levő küllök a forgósebességgel arányosan folyton emelkednek, míg a kerék felső olda-

lára kerülnek, ahonnan sülyedő irányú követnek, míg ismét a kerék alsó oldalára jutnak. Ez a forgás törvénye. Az alsó felülre, a felső pedig alulra kerül. A legmagasabb fok elérése a sülyedés kezdetét jelenti.

Minek sietsz, minek rohansz Izráel fia, hogy korán, még életed hajnalán elérjed a jótét legmagasabb fokát! Holott, ha vágyad teljesül és fiatalon kerülsz a szerencsekerék felső oldalára, jóléted mindjárt sülyedni kezd és öreg korodra nyomor és szenvedés lehet osztályrészed! Szabd rövidebbre a jólét csúcsa felé irányuló lépteidet, lassíts a gyorsaság tempóján, mérsékel rohanásod iramát, legmagasabb fokától, annak alkonyáig fokról-fokra emelkedjél a szerencsekerék forgásában és csak aggodorodra ébredj el annak legmagasabb fokát! Ízrahel ösünk szégyenlyen hagyta el szülőhelyét és jólétben csak fokról-fokra emelkedve, öreg korára érte el annak legmagasabb fokát. *(Vavróhom ZOKÉN, bó bajómim, vahásém bérach esz Avrohom bakajl)* míg Jiczchok, ki fiatalon vette birtokba Avrohom javait, tehát fiatalon a jólét legmagasabb fokát érte el — *Ibn Ezra* megállapítása szerint — öreg korára elszegényedett. Nem kívánatos tehát a gyors meggazdagodás, hanem a lassú, fokról-fokra való emelkedés szolgálja a földi lét előnyét. „*Bagódajl héchél uvakotajn killó*”, aki nagyban kezd, kicsiben végzi...

Csak egy lángocskák szórja szerényen fénylő sugarait, Chanuka első estéjén. A következő estéken eggyel-eggyel emelkedik a lángocskák száma, míg a nyolcadik esten elérjük mind a nyolc lángocskák káprázatos fényözönét. *Bész-Hillél* tanítását (Sabosz 21) követjük, mely szerint: *majsziif vehajléch*, emelkedő tendenciát kell követni a fényező lángocskáknál. Egy kis

Legművészbib

parókát

már 40 év óta

P E S S L

udvari hölgyfodrász és kozmetikai intézet hajmunka műhelye készít. Budapest, IV., Váci-utca 19. szám.

PARÓKA különlegességek

Modern és tartós kivitel Tartós ondolálás, alakítások Olcsó árak

ALTSCHÜLER BUDAPEST, VII., CSÁNYI U. 12 (Király ucca sarak)

Telefon: 31-0-79

fényszóróval kezdjük az ünnep hajnalán, hogy az ünnep alkonyán elérjük a csillóság-villogás csúcspontját. Ha *Béss Sammáj* tanítását követünk és Chanuka első estjén mind a nyolc lángocska káprázató fényében gyönyörködünk: *pajchész v' hajléch*, csökkenteni kellene a következő napokon, eggyel-eggyel, a lángocskák számát és az ünnep alkonyán fény-szegénység nyomná kedélyünket...

Szíveld meg Izráel fia: Hillél tanítását! *Majsziif v' hajléch*, lassan, fokozatosan emelkedjél a jólét forgó kerekében, mert nem az anyagi örömek, nem a földi gyönyörök, hanem a hit, az erkölcs, a szellemi javak azok, melyek az élet helyes útját egyengetik...

Szentföldi ügyek az angol alsóház előtt

Londonból táviratozzák: Az angol alsóházban Sir E. Graham Little a németországi zsidók Palesztinába való bevándorlásának ügyében interpellálta meg J. H. Thomas gyarmatügyi minisztert.

Kérdi a minisztert: szándékában áll-e sürgős lépéseket tenni a palesztinai zsidó bevándorlás kvótáinak felémelése érdekében, tekintettel a németországi zsidók egyre fokozódó üldöztetésére,

hogy ez a felemelés azoknak a zsidóknak a javára szolgáljon, akik az ellenük folytatott gazdasági és társadalmi bojkott következtében kénytelenek elhagyni Németországot? A miniszter válasza:

— Ami a munkásbevándorlást illeti, abból az 1000 bevándorlási certifikátból, amelyet a folyó félévre szóló előlegként bocsájtott a kormány a Jewish Agency rendelkezésére, ötszázat a német zsidók kaptak. Értesítéseim szerint a palesztinai kormány újabb könnyítések lehetőségét keresi most a német zsidó bevándorlók más kategóriái számára. Nem szabad azonban elfelejteni, hogy a palesztinai bevándorlás méreteit minden időben a főkormányzó állapítja meg az ország befogadóképességének arányában.

Morgan képviselő kérde: Milyen támogatásban fogja részesíteni a kormány a telavivi mintavásáron résztvevő angol kiállítókat? C. Wallace a kormány nevében válaszol és kijelenti, hogy a tengerentúli kereskedelmi hivatal támogatja az angol cégek részvételét a telavivi mintavásáron. Intézkedések történtek egy információs iroda felállítására is.

Sijen és Gimel a trenderlin

Chanukagyertyák fénye rőt, — zsidó, megállsz e fény előtt, be mély, be mély a sóhajod... De elhessentek sok bajod, megcsillan gondba tört szemed, s a trenderlin megpörgeted...

Nem jó, nem jó betű a „Sin” nyomán a bánat, hajszá, kín... Bújkálni, megriadni csak — és mindig adni, adni csak!

Faraó is így gondolkozott: „Botot néki, bár dolgozott, szidalmat, hogyha szenved is, ösztökélni, ha szenved is!” „Stellein” zsidó, sohasem elég, csak adni, adni, adni még!...

Elsuhantak a századok, — a szitok egyre áradott... Vesztetted kérte ezer török s jöttek az invázitorok! A kín árnyéka rádhajolt, megbélyegzett a sarga folt, szűk gettófal fojtogatott — s az ostor egyre nógatott:

„Stellein, csak tenni, tenni...” Nyugton sohasem pihenmi, adni s nem kapni semmit, „Zsidó, zsidó!” csak emyit. Futó ömek a hallani: mindig káromlást hallani! Nem jó a sorsod, életed, nem jó betű jutott neked... Örök a bánat, hajszá, kín, — be' nem jó, nem jó betű a „Sin”!

Stellein zsidó, még nem elég: add csak a szived melegét! Töprengő, drága éveid', a szérumod', a gépeid', tudásodat, a könyvedet, a véredet, a könnyvedet!... Nem elég, sohasem elég, zsidó, csak tenni, tenni még... Stellein zsidó: a hitedet!...

S te feljajdulsz: — „ezt nem lehet!... Ezt nem lehet, ezt nem szabad, a hit az szent, örök, szabad!...”

A trenderlit megpörgeted, — a szerencsédet kergeted, talán egyszer majd csak beüt... S várod, várod reményesen, a 2 betűt...

BARÁT ENDRE

STEINER G. JÓZSEF

מוכר ספרים
Budapest, Kazinczy-ucca 36 sz.

Chanukai gondolatok...

Az a bibliai elbeszélés, amely elének állítja Avróhom ösátyánkat *Sz'dajm* királyával szemben, jelzi a zsidóság világtörténeti útját, küzdelmeit és nagyságát. A király azt mondja a patriar chának: „Add nekem a lelket és a vagyont tartsd meg magadnak.” Így szólt a világtörténet folyamán igen sokszor a hatalom, a gyenge zsidósághoz. Azt mondta neki: add nekem a lelket, és veheted magadnak a vagyont, — az érvényesülés árának fejében kérte a lelket. És Avróhom ösünk esküje, amelylyel visszautasította ezt az ajánlatot, jelképe lett a zsidóság hősiességének és az igazságért elszenvedett vértanúságának.

Így volt ez a Chaszoneusok idejében. Antióchus szabadságot akart adni azoknak, akik bálványaihoz pártolnak. És a makkabeusok vezére: *J'hüdó* azzal kezdte a szabadságharcot, hogy megölte Nikanort, Antióchus tábornokát, és kiadta a jelszót: „Aki az Örökkévalóé, csatlakozzék hozzám”. És ez a felkiáltás köréje tömörítette azokat, akik a Tóráért és a szabadságért küzdöttek. Mert az igazi szabadság, amelynek értelmében minden ember, minden nép részese a jogegyenlőségnek, amelynek értelmében minden jogfosztás, minden elnyomás visszautasítandó, a Tóra szelleméből folyik. Ez a szabadság nem jelenti a testi szabadságot csupán, hanem a lélek szabadságát, amelynek meg kell adni a lehetőséget, hogy fejlődjék.

J'hüdó Makkabi felszólítása: „Aki az Örökkévalóé jöjjön hozzám,” a mai időben apákhoz-anyakhoz szól, hogy gyermekeiket úgy neveljék, hogy lelküket olyan irányban fejlesszék, hogy méltóak legyenek ahhoz a nagy önfeláldozáshoz, amellyel egykoron a chaszoneusi ösök megmentették a Tórárt. Sokkal nehezebb volt az ő küzdelmük, mert Antióchus a lelküket akarta. Most azonban nem kívülről történik a léleknek megmontása, hanem belülről.

Minden nevelés, amely nem azt a célt szolgálja, hogy a gyermekek lelkét a Chiimis, Rasi, Gemóre szellemével töltesz, az ugyanazt teszi, amit régente a zsidók között a hellénisták tettek.

Mily igaz az, amit a bölcs király mond: „Az Örökkévaló mécsese az ember lelke”. Mécsese a lélek. *Gyujtsátok meg ezt a mécses gyermekeitekben*, neveljétek őket, mert ha ezt elmulasztjátok, akkor bünt követtek el, a hősök ellen, akik avval a jelszóval indultak háborúba: „Aki az Örökkévalóé, csatlakozzék hozzám!” *Schreiber Sámuel*

Chanuka-estélyek, nőegyleti estélyek...

Fischer Fülöp sárospataki főrabbi figyelmeztető szövege

„Biztonságos érzésű nők keljete fel, halljátok meg hangomat. Bizakodó leányok! figyeljétek mondásomra” (Jesájó XXXII. 9.)

A Talmud és Midrás bölcsel páros ellentétékként pillantják meg mind a jelenségeket a nagy világegyetemben és itt e földi téreken. „Nap és hold”. „Ég és föld”. „Szár az víz”. „Jó és rossz”. De a Kabbala irodalma újból egységsíteni óhajtja a látszólagos ellentéteket, midőn világszemléletében úgy tünteti fel a dolgokat, hogy az élettelen tulajdonképpen csak burok (kifő) az élő szikra (núclicn) számára. Sőt magában a vélt rosszban is rejtetten a jó lappang, mely időnként lehántja magáról a vélt rossznak külső takaróját és eredeti szépségében fog pompázni. A mi modern korunké pedig a kétes vívmány, hogy még a jóból is rosszat tud kicsi-holni.

Itt van a mi szépséges Chanukánk. Ez ösödök óta alkalom arra, hogy a Menóra lángjai ne csak a családi körre sugározassanak fényt, derűt, hanem hogy a szegényeket, támogatásra szorultakat is megörvendeztessék úgy természetbeni, mint pénzbéli segéllyel, a téli inség közepette. A mi anyáinknak és nagyanyáinknak semmiféle különleges előkészületekre nem volt ezen célra szükségük. Kiki tehetségéhez képest küldött pénzt, egy kis tüzelőfát, zsirt, lisztet, stb. a megfelelő helyekre. De a modern korban zsúrokat, teaestélyeket kell előbb rendezni, hogy előteremtsek a chanukai adományokra szükséges fedezetet. Úgy, hogy az a látszata van, mintha bizonyos hölgyeknek nem is anynyira a szegények megajándékozása felelne szívükön, mint inkább az, hogy ők maguk egy kissé szórakozzanak. S hogyha még az egyszerű teaestélynél maradnának meg a tisztelt bizonyos hölgyek, melynek tárgyát egy kis terefere, egy többé-kevésbé szellemes felolvasás és hasonlóképpen, — akkor rossz-májúnak kellene lenni az emberfiának, ha ezt a kis szórakozást is sajnálna a nőktől. De sajnós! nagyon gyakori eset, hogy a „teaestély” csak külső lepel, csak porhintés akar lenni, a „jámorok”, különösen a „rabbi úr” szemébe, melylyel palástolni akarják a teaestélyt „koronázó” ropogó táncot világos hajnalig!

Ez már: Miczvó haboó beavéró! Zsidó vallásérkölszi szempontból megengedhetetlen és eléggé el nem ítéhető dolog!

De rendeznek ilyen jótékonycélú teaestélyeket zsidó nőegyletek, Chanukán kívül is. Amíg ez a zsidó női szeméremzetnek és a vallási követelményeknek megfelelő, kellő szolid keretekben történik, még megjárja. De amidőn látunk kell, hogy esetleg csak néhány nagyban ficánkoló ifjabb hölgy vezényletével ez a „teaestély” valóságos orgiává fajul, akkor vétőt kell kiáltani! Ilyent „zsidó” elnevezésű egyesület égisze alatt nem szabad! Hogyha fiatal hölgyek és uraknak, kiknek a mai szomorú világban olyan fényesen megy a dolguk, hogy nem férnek meg bőrükben, — úgy rendezzék meg kisded játékaikat, saját szűk körükben, de ne hívogassanak oda jótékony célok feltüntetésével szélesebb köröket. Ez visszaélés a Miczvóval!

Ilyesmire a mi anyáink és nagyanyáink természetesen nem értek rá. Ők hazasiettek kicsiny gyermekeikhez. De a mi modern ifjú hölgyeink mestersegesen gondoskodnak arról, hogy nekik ne legyen, kikhez haza kelljen sietniük!

De mindennek megjön a börtje! Az „egyke vagy egysé” hívei még hajukat fogják tépni, midőn majd tudatára ébrednek, hogy olyanok ők, mint a korhadt, elszáradt fatörzsek...

A Talmud beszéli, hogy a jeruzsálemi templom elpusztulásakor egy elvetemült zsidó nő odarohant az áldozati oltárhoz és papucsával verdesve azt, kiáltott: „Locos, locos! Te éhes farkas! meddig fogod te még elprédálni Izráel pénzét!”

Én is látok modern urakat és hölgyeket, kik ha a zsidóság oltáráról van szó, mely áldozatot követel, dühösen csapkodják az oltárt! Hitközségi intézményeink tönkremennek, tisztviselőink éheznek, talmudijaink nyomorognak. Mert ha csak egy-két garassal is próbálják felemelni X. Y. uraknak hitközségi adóját, akkor előkerül az a papucs: „Te éhes farkas, te tönkre teszel bennünket”. De ha hajnalig való dárídózásról van szó, akkor dehogyan is mondják ezt. Akkor van pénz!...

S különben is, minden vallásérkölszi szempontból eltekintve, hát tényleg olyan fényes a zsidóság helyzete a jelenben, hogy idején van nem-zsidó felebarátaink szemeláttára, sőt talán részvételükkel is, dinom-dánomozni?!

Tudom: nem való az ördögöt a falra festeni, de Isten azért helyezett öröket Clón falaira, hogy felemeljék az ő figyelmeztető szavukat.

A Talmud beszéli, hogy hiába prófétaáltak a próféta, hiába prédikáltak a bölcsök, Susán városának zsidó hölgyei és leányai mégis odasiettek Achasvéros király lakomájára, hogy egyenek a sonkaszemélyekből és hajnalig táncoljanak a fess perzsa gárdatisztekkel... De alig hogy Achasvéros levonta pecsétgyűrűjét az ujjáról és odaadta Hámánnak, hogy ráüsse a pecsétet a zsidók ellen kiadandó megsemmisítő rendeletekre, sírás és jajgatás verte fel Susán zsidó házeit, s Susán zsidó hölgyei báli ruha helyett zsákba öltöztek!...

Óh, én zsidó nőtestvéreim! Lehet hajnalig tartó bálozás nélkül is jótékonykodni. Minek mondják nem-zsidó felebarátaink: Lám, a zsidóknak van pénzük mulatozásra. Pedig csak keveseknek van, a többség nálunk is nyomorog!

Tehát lobogjanak a chanukamécse lángocskaik és hirdessék, hogy a zsidó nő és leány szerény és szemérmes, hogy ők bent a meleg családi körben, lelik meg boldogságukat. Hogy ők gyermekeknek, derék jó zsidókká és embe-rekké való nevelésében, látják meg az élet boldogító feladatát!...

Régen érzett hiányt pótol az

APENTA
CSALÁDI PALACK

2 liter APENTA természetes budai keserűvíz 1 pengő Palackbetét — Palackcsere — Díjmentesen házhoz szállítják: A Forrástelep XI. Őrmezei út 33. szám.

Telefon: 68-6-00.

Szövetkezeti árudák, fűszerkereskedők és drogériák.

„Nem erő, nem hatalom, hanem szellemem révén”

Irtá: Dr. Reich Sándor, orvos

Évről-évre nyirkos zuzmarás tél közepeztől kezdve hozzánk a templomfelszentelés emlékünnepe. Már kétezer-kilencvenkilenc esztendeje annak, hogy ama egyrészt gyászos, megrendítő, népünket súlyosan érintő; másrészt heroikus, a zsidóság halál-megvető bátorságát és a tradíció mellett való kitartását fennen hirdető események leátszódtak, de még mindig nem veszítették el jelentőségüket és fontosságukat mindkét irányban. Sőt: egyre jobban győződünk meg róla, hogy örök időkre szóló, soha el nem halványuló tanokat hirdetnek számunkra.

Avagy tán kihaltak volna az Antiochusok, akik a zsidóság és szellemének kiirtására törekedtek, akik a legdurvább, legembertelenebb, legmegalázóbb eszközökkel és leghíványabb hűségükkel akarják lealacsonyítani a föld poráig a világ legrégebbi kultúrnépét. És másrészt: hála I'tennek nem vették ki az öntudat, a kiválasztottságára való büszkeség és származásához való hűség érzete a zsidóságból. Valamint a chanukalángocsák: „*maalm bakajdes*” napról-napra növekszenek, úgy növeszti a gyűlölkö alaptalan elnyomtatása bennünk a vallásunkhoz és szent hagyományainkhoz való ragaszkodásunkat.

Igen, hősookról regél az ünnep, akik körülövezve a fegyverforgatás dicsőségének elvakító fényességétől, de még inkább az I'tenhitnek csodálatraméltó koszorújával felcsiszítva egyre előbbre haladnak a győzelem útján, megcsodálva és megdicsőítve egy, a gyalázatos elnyomtatás ígája alól felszabadított néptől. Széjjeltörve a nyers erők ellenállását megpecselték a próféta gyönyörű szavai: *Laj b'chajil, v'laj b'chajach, ki im berüchi!* „Nem erő és nem hatalom által, hanem szellemem révén szólt az Ur!”

Hogyan is meséli el nekünk a Talmud (Sabosz 21.) a Chanuka keletkezését?

— Amidőn a görögök a Szentélybe hatoltak — mondják bölcseink — megtisztálatlanították a Szentély világitásához szükséges összes olajokat. Amidőn azonban a chasmoneusok győzedelmük után ismét megtisztították a Templomot, csak

egy korsó olajat találtak, amely a főpap pecsétjével volt ellátva, ami csak egy napra lett volna elegendő. És csoda történt... 8 napig égett.

És Izráel népe ehhez a kicsiny olajkorsóhoz hasonlított, ama veszedelmes, a nép szentségeit pusztulással fenyegető, keserves időkben. Ugy látszott, hogy ezen apró, öntudatos zsidócsoporthoz csak rövid ideig lesz képes a hatalmas ellenségnek ellentállni. És csoda történt... Már régi bölcseink is az olajhoz hasonlítanak bennünket. Amint az olaj semmiféle folyadékkal össze nem vegyül, hanem részecskéi akárhol is leendnek, egymással találkozáva egyesülnek és amint a finom olaj csak nyomás, préselés által nyerhető, úgy a zsidóságnál csak elnyomtatás idején nyilatkozik meg valójában: kitartó, ellentálló ereje. És akármiylen messzire is el vannak szórva egyes részei, mégis hűek maradnak egymáshoz, önfeláldozással ápolják a tradíciót és széjjelválaszthatatlanul maradnak összekötve ideális érdekek kapcsa által. Igen, „Izráel az olajkorsó”, ámde mi a papi pecsét, amely megővja tisztaságát és szentségét? A papi pecsét felírata a Micras szerint a „*Sólajm*”, a béke... És amíg az olajkorsó a szent pecséttel megvolt óva, biztonságban állott minden támadás ellen. Az egyetértésben, az összetartásban rejlik egy hatalmas, le nem győzhető erő. Ezt tanítja Chanuka, amely annak emlékére lett beiktatva hogy a chasmoneusok kicsi csoportja győzött, hogy az a kevéske olaj, amely a főpap pecsétjével a *Sólajm*-mal el volt látva, hosszú ideig világitó erőt rejtett magában. Izráel ereje a békes összetartás, az I'teni igazság „*Emesz*” alapján.

És később is, az előítélet sötét idején, valahányszor keserves események játszódottak le, amidőn Izráel elvérzett vad tömegek bárdja alatt és a kicsiny kedves chanukalángocsák elhomályosítva lettek a gyűlölet és bosszu felhőtől, Izráel felemelő képet nyújtott — mert egységes volt szellemében, összekötve ideális érdekek kapcsa által, EGY lévén a hitben, egy a szeretetben és egy a reményben

Kundmachung

Wirkungsvolle *וירשון* in deutscher Sprache für jede erdenkliche Gelegenheit wie zum Beispiel Barmizvo, Chasene *וירשון* Gast- u. Antrittsreden verfertige von Fall zu Fall zu mässigen Preise, unter Diskretion. Honorar von 5 Pengö aufwärts, 50 H. Porto recommandirt im voraus erbeten. —

Mein *וירשון* auf *מכתב* P 1.20

Pachttl werden gegen extra Vergütung angefertigt.

Rabbiner ISRAEL BRAUN
Budapest, Szövetség ucca 43.

és a menóra fénye keresztültört a sűrű sötétségen. És amíg ez a háromszoros kapocs összefűz bennünket, legyőzhetetlenek vagyunk. És ép ezért halálos büntetéssel fenyegettek a görögök azokat, akik Sabbosz, Chajdes és Miló parancsait betartották. Mert a szombat az I'teni hitnek legmarkásabb manifesztációja; a frigy a kölcsönös szeretetnek, összetartozandóságnak és békének a szimbóluma; az újhold pedig reménnyel tölti el Izrael népét, hogy amint a hold rajcs-chajdeskor sötétségbe van burkolva és lassan kimászik belőle, úgy Izráel is fénytől körülövezve az I'teni áldással telve fog új életre kelni. És I'ten harcra edzette Izráel karjait, felemelkedtek az ádáz ellenség ellen és győzedelmeskedtek. És a győző nép bevonult a Szentélybe és meggyújtotta benne az örök világosság szövétnékét.

És ha ma körülnézünk a nagyvilágban, ugyancsak sötét felhőket látunk a láthatáron, amelyek veszéllyel fenyegetik az egész emberiséget.

Nemcsak a természetben, sajnos, az elmékben és szívekben is hönol zuzmarás, fagyasztó tél

és az I'teni szellemet és megsabodítást fennen hirdető chanukalángocsák felénk intenek, mintha bátorítani akarnának bennünket a fenyegető veszély közepette, mondván: csak tekintetek reám és merítetek erőt és kitartást, mint eddig úgy továbbra is legyetek egyek a hitben, egyek a szeretetben és egyek a reményben, úgy aztán biztosítva van győzedelmek a prófétai szózat alapján: *Laj b'chajil, v'laj b'chajach, ki im berüchi omar Hasém c'vójajs — nem erő és nem hatalom által, hanem szellemem révén, szólt a seregek Ura!*

A vallásos zsidó éhezésre van ítélve Németországban

A kisebb német-zsidó hitközségek összeroppanása

A német zsidók helyzete napról-napra a legrettenetesebb, az angol lapoknak idegborzongató megállapítása egyre igazabb lesz. Az angol lapok ugyanis úgy állítják be a németországi helyzetet, hogy miután politikailag megfosztották a zsidóságot a polgári jogoktól, most gazdasági intézkedésekkel akarják lassanként megfojtani és éhhalálnak kitenni. Ez az éhhalál ma-holnap a szó fizikai értelmében valósul meg. Hitler uralomrajutása után az első intézkedés volt, hogy eltiltotta a rituális metszést, aminek következtében a vallásos zsidóság kényserülve volt drága pénzen külföldről hozatni húst, ami természetesen a szegényebb nép számára úgyszólván teljesen lehetetlenné tette a húsfogyasztást. December 8-án azután megjelent egy miniszteri rendelet, amely ezeket a vallásos zsidókat még jobban odadobja az éhezésnek.

A német kormány a devizák megtakarítása céljából eltiltja a külföldi hús behozatalt.

Nem azt tették tehát, hogy kivételesen megengedik egy-egy hitközségben hetenként bizonyos számú marha vagy csirke levágatását, hanem a rituális tilalmat fenntartják, ellenben lehetetlenné teszik a vallásos zsidónak a húsfogyasztást. A mai viszonyok mellett a vallásos zsidóság növénykosztra van utalva, amelynek fogyasztása természetesen az emberek nagyrészét teljesen le fogja gyöngíteni, annál inkább, mert a zsidók most vaját sem kapnak, mivelhogy a különítmények kényszerítik a vajkereskedőket, hogy csak az árja vevő kiszolgálása után adhatják el a zsidóknak azt, ami — nem maradt. A rituális hús behozatalának tilalma száz és száz zsidó mézszárszék, füstölt-hús-üzem és vendéglő tönkremenését jelenti. A tilalom azt mutatja, hogy nem igaz az a külföldön terjesztett

hír, hogy a hitlerista uralom tiszteletben tartja a vallásos érzést, mert a rendelet egyszerűen a vallásos életmódot az államhatalom erejével brutálisan lehetetlenné teszi.

Chanuka hetében az egész világon gondolni fognak arra, hogy Antiochus óta ilyen kegyetlen zsarnoksággal nem jártak el a zsidókkal szemben!

Az „Agudasz Jiszróel” ifjúsági szervezete Szlovákiában „húszakció” szervez a németországi szegény, beteg zsidók részére. Felhívással fordul a szlovákiai zsidó közönséghez, hogy fizesse be a rituális húszakcióra szánt adományait a szervezet 5.346 sz. prágai csekkontójára és a befolyt összegekért rituális húst tartalmazó szeretet-csomagokat juttatnak el a németországi szűkkölködő hittestvéreknek.

Az „*Israelit*” írja:

— A német zsidók mostani helyzete, az idők következményévé az összetartást és az együttes működést teszi. Csak a közösségben képes az egyén még életet találni, amely számára kívülről egyre szűkebbé lesz. Ebből következik a kisebb vidéki hitközségek tragédiája, amelyek sokszor tanító és vezető nélkül, zsidó központtól elvágyva és önmagukra utalva valóságban lerokkadnak a kimondhatatlan vallási és szellemi szükség alatt.

Nincs már közösségi élet azokban a községekben, amelyek nem tudják már összehozni a szükséges minjont, hitoktatót tartani nem tudnak.

Társadalmi élet nélkül, a mindennapi bajoktól való gondolat-elterelés híjján ezek az izolált emberek a megnehezült viszonyok következtében lerobotolják nappalaikat és este kénytelenek a négy fal között tölteni életüket.

Még rosszabb a helyzet a gyermekek-

nél, akik vallásoktatás nélkül társak nélkül, öröm és szeretet nélkül felnőnek, ők érzik, hogy nem tartoznak a falusi ifjúsághoz, de nincs tudatuk egy zsidó közösségről, amelyben lelki hazát találhatnak. Mi történjék ezekkel a szegény lelkekkel, amelyek elhervadnak ebben a napnélküli izoláltságban? A régi jó időkben érdeklődtek az exotikus zsidókat iránt, expedíciókat küldtek Abessziniába aggodták a jemeni zsidó gyermekekért. Ma nem is kellene expedíciókat küldeni tengeren túl, hogy zsidó gyermekek baját és szomorúságát lássák. Minden nagyobb várostól egy pár órai autóúttal el lehet jönni helységekbe, ahol zsidó fiúkat és leányokat látni, akik reménytelen jövőnek néznek elébe, öröm, vigasz, zsidó célirányítás nélkül és nincsenek sem foglalkozásszerűleg, sem zsidó szempontból megecázva és megerősítve...

— Internátust kell tehát csinálni nagyobb községekben, olyan falusi gyermekek részére akik már saját községükben, sem vallásoktatásban, sem valóságos életben nem részesülhetnek... Zsidó érzésükben és vallásosságukban úgy kell megszilárdítani őket, hogy ezt a szent zsidó szubsztanciát mindenüvé magukkal vigyék, ahová a sors veti őket...

A burgenlandi orthodoxia Központi Bizottsága vasárnap ülésezett Eisenstadtban (Kismarton). A napirenden levő kérdések letárgyalása után a Szentföldre költözött Krausz lakompaki főrabbi helyébe Schlesinger Márkus eisenstadti főrabbi lett egyhangúlag a negytagú rabbibizottság tagjává választva. A központi bizottságba beválasztottak: Rechnitzer (Boldogasszony), Gerstl (Kabold), Wärndorfer (Kismarton) és Ullmann (Lakompak). A gyűlésen a világi tagokon kívül Ehrenfeld nagymartoni, Löwy boldogasszonyi, Schlesinger kismartoni, Unger lakompaki, és Goldberger kaboldi főrabbiak vettek részt.

NAGY CHANUKA EST
KÁROLY KÖRÚT 3/a. Asztalrendelés: Tel. 37-2-57.
Fränkel-étteremben

21 és 22-én a közkedvelt bécsi
JUNG WIRTH
vendégszereplésével. — Zsidó ételkülönlegességek.
Elsőrangú italok. — Polgári árak.

Divatos, izléses **parokák** hullámos hajból
PIECHNIK és MECHTL-nél
Hajműterem IV., Váci-utca 18. Mérsékelt árak!

Megalakult az Aguda helyicsoportja Budapesten

A köv. közlemény közzétételére kérték fel lapunkat:

„Hosszas megbeszélések és előkészületek után vasárnap folyó hó 15-én megalakult az Agudasz Jiszrólé budapesti helyicsoportja. Az alakuló értekezleten Klein Márkuszasz saszchevra-elnök meghívására a következők vettek részt: Schreiber Sámuel hitk. alelnök, Schlésinger Adolf hitk. előjáró, dr. Deutsch Adolf iskolaigazgató, Reitmann Manó, óbuda Freudiger Sámuel, óbuda Freudiger Fülöp, Fischer Armin, Stern Ödön, Blau Imre, Tauber Simon, Paskusz Mór, Bialazurker Jakab, Frank József, Steinmetz Zsigmond, Klein Dávid, Ganzfried Jenő, Horn Izidor, Heiden Géza, Ráth Mendel, a Tiferesz Bachurim képviselőiben Frank Ábrahám és Horn Hugó. Klein Márkuszasz megnyitó beszédében lelkes szavakban fejtette ki az Aguda megalakulásának szükségességét és visszapillantást vetett a mozgalom kialakulására Budapesten. Örömeinkre szolgálhat — úgy mond —, hogy nemcsak az orthodox tömegeket, hanem szellemi vezéreinket is magunk mögött tudhatjuk mozgalmunkban. Sussmann Viktor bpesti rabbi szóval és írásban mindig nyíltan állást foglalt az Aguda mellett, Duschinszky jeruzsálemi orth. főrabbi pedig már többször felszólított bennünket az agudacsoport megalakítására. Legszentebb meggyőződésünk, hogy az Aguda megalakítása, így az ifjúság tömörítése, mint a hitközségi élet egészséges tagozódására csak jó hatással lehet. Schreiber Sámuel, dr. Deutsch Adolf, Schlésinger Adolf, óbuda Freudiger Sámuel és Fülöp, Reitmann Manó, Klein Dávid, Horn Izidor, Bialazurker Jakab és a többiek felszólalásaikban lelkesen magukévá tették az egybehívó fejtegetéseit és egyhangúan kimondták a helyicsoport megalakulását. Ugyancsak egyhangúlag határozatba ment, hogy Chanuka utánra a nagy tömegek bevonásával nagygyűlést hívnak egybe, hogy valómást tegyenek az ősi hit eredeti tisztasága, az Aguda eszmevilága és a zsidó sorsközösség mellett. Jellemző az egybegyűlések lelkesedésére, hogy rögtön, kb. 1000 pengőt ajánlottak fel a mozgalom céljaira. Az ülésen jelen voltak azzal az érzéssel oszoltak szét, hogy az Aguda megalakítása új fejezetet nyit a bpesti orth. zsidóság életében. A végleges tisztikar megválasztásáig Klein Márkuszasz és a vezetése alatt álló bizottság intézi a szervezési munkálatokat.”

Eddig a beküldött kommuniké.

Steif Jonathán rabbitól משיבתי ezen megalakulással kapcsolatban lapzárta után hosszabb héber felhívást kaptunk, melyet lapunk útján a budapesti orthodox nyilvánossághoz intéz. A főtisztelendő rabbi úr felhívását — melyben ismert nézetét leszögezi — héber eredetiben משיבתי csak a legközelebbi számban közölhetjük.

A Központi Iroda nyilatkozata

Az Agudasz Jiszrólé budapesti helyicsoportjának megalakulásával kapcsolatosan az Orthodox Központi Irodától a köv. nyilatkozatot kaptuk:

— Az Aguda kérdésében a magyarországi orthodox zsidóságnak, az erre hivatott országos szervek határozatán nyugvó hivatalos álláspontja közismert. Ez az álláspont ma is fennáll. Komoly érdekek fűződnek ahhoz, hogy e kérdésben országos viszonylatban továbbra is változatlanul fennmaradjon az eddigi helyzet, amely legjobban szolgálja a hazai orthodoxia erősségét: az egységet, vagyis elsősorban azt a szempontot, amely tulajdonképpen az annak idején hozott országos határozat alapjául szolgált. Országos vonatkozásban tehát az Aguda kérdésének felvetése és újabb szabályozása aktualitással nem bír. A budapesti helyicsoport megalakulása lokális jelentőségű és nem érintheti az országos relációban fennálló fentebb ismertetett állásfoglalást.

*

Ezzel egyidejűleg leszögezzük a mi álláspontunkat. A *Zsidó Újság* nem egy párt lapja, hanem az *egész orthodoxia* lapja. Mint ilyen *pártokon felülemelkedő* orgánus, tiszteletben tartunk minden — a Tórát és vallásosságot zászlaján viselő — orth. megmozdulást, de *a magunk részéről* messzről kerüljük a pártoskodó beavatkozást.

Mindaddig míg bizonyos orth. kérdésekben a hazai orthodoxia hivatott tényezői részéről az *egységes* állásfoglalás hiányzik, addig kénytelenek vagyunk a kérdésekben semlegességünket megőrizni s csupán *a tények* ill. beküldött közlemények *regisztrálására* szorítkozunk.

BECKERT HUGÓ
parókkészítő specialista
A legújabb modellek
állandóan raktáron.
Budapest, Dob ucca 27
(Skrek-ház) Mérsékelt árak!

A nyolcadik láng . . .

Meghívót kaptam egyik barátomtól, Chanele leányának chanukai menyegzőjére. A menyegzőre ugyan nem utazhatom, azt azonban nem akarom elmulasztani, hogy a lakócaalom alkalmából egy a Chanele születésével kapcsolatos chanukai reminiscenciát fel ne elevenítsék...

Chanele a nyolcadik leánygyermek volt szüleinek, akik szegénysorsú, vallásos emberek voltak.

Hét leány után ugyan nem igen várják a nyolcadikat, mivel azonban még mindig reménykedtek egy fiúban, örömmel néztek a nyolcadik gyermek jövelele elé...

Közeledett Chanuka ünnepe és már előre tervezgették egy esetleges chanukai szüde készítését. Elérkezett utána Chanuka 7. napja is, s ime orvost kellett hívni, aki legnagyobb ijedtségükre azt ajánlotta, hogy az anyát egy városi klinikára kell vinni, mivel komplikációtól lehet tartani... A férj már beleegyezett, de a felesége hallani sem akart róla és megnyugtatta a férjet, hogy estig okvetlen megtörténik az esemény és az újszülött majd gyönyörködni fog az este gyújtandó nyolc chanukai mécsesben. Csakhamar beesteledett, a jövevény azonban még egyre késlekedett... A zsidó házak ablakaiban ragyogó csillogással hirdették az apró mécsesek Izráel egykori dicsőségét, csupán egyetlen háznak ablakai maradtak sötétlen... A férj ugyan, mihelyt beesteledett megakartta gyújtani a mécseseket de felesége kérve-kérte, várjon még, legyen türelmmel, I'ten majd megsegít... hátha fiú születik, hadd hallgassa és élvezze ő is már a nagy miczve elvégzését...

Már késő este lévén, 10 óra felé járt az idő, midőn az orvos erélyesen felépve követelte a klinikára való elszállítását, úgyhogy a férj kétségbeesve rohant tanácsért a rabbihoz, aki gyorsan felöltött télikabátját és elsietett az eseményt váró szülőkhöz. Midőn a szobába lépett, meglepetve vette észre, hogy a chanukai menóra még mindig ott van az ablakban, a gyújtásra elkészítve.

— Miért nem gyújtotta meg ma este a menórát? kérde csodálkozva talán elfelejtette, hogy Chanuka van?

— Dehogyan felejtettem el — szabaddkozott a férj — úgy gondoltuk, hogy megvárjuk a kis fiut...

A rabbi erre azt mondta, hogy nem helyesen cselekedett, mert ezzel csak feleségének szenvedését hosszabbította meg...

— Minthogy a gyertya lángja, — magyarázta a rabbi — az emberi lelket

Tajrász Jechezkel

— R. Kopele Charif-centennárium —

Kiszlév 21-én volt 100-ik évfordulója annak, hogy az örökkévalóságba bevonult a híres R. Koppel Altenkunstadt, verbói főrabbi, akit általában Reb Kopele Charif néven ismernek a zsidóság körében, s akinek annak idején, Pozsony után a legnagyobb és leghíresebb jesivája volt. 5525. (1765.) évben született a bajorországi Altenkunstadt helységben. Utódaít, mivel hogy az ősapa a német birodalomból, azaz a Reich-ből származott, Reich nével illették. Már tízéves korában „ilűj”, azaz csodagyermek volt. A hírneves fürthi rabbi R. Jajszeif Steinhart, R. Hirsch Charif, majd R. Jechezkel Landau prágai és R. Méir Barbi pozsonyi főrabbi jesiváin tűnt ki kiváló szorgalmával és csodálatos éleselméjével. A centennárium alkalmából megjelent a nagy mester fiának, R. Jechezkel Reich, „Tajrász Jechezkel” című szentírásmagyarító művének harmadik része. Ezt a részt, amely a Tóra két utolsó könyvére vonatkozik, kézirati feljegyzésekből szerkesztette és kiadta a szerző fia a trencebáni főrabbi (címe: Oberrabbiner Moses Reich, Banovce n/B., C. S. R.). A mű bevezetése hódol a 100 évvel ezelőtt elhunyt R. Koppel Charif emlékének.

A könyvhöz csatolva van a hírneves budapesti orthodox főrabbinak a megdicsőült R. Koppel Reich-nek több prédikációja. Többek között megjelent a 45 év előtti verbói búcsúbeszéde és budapesti beköszöntő beszéde, amely utóbbiról a „Zsidó Újság” már megemlékezett.

A „Tajrász Jechezkel” 22 Kc-ért, ill. 4.50 pengőért megkapható a főt. szerző-kiadónál (bélyegeken is).

A csehszlovák miniszterelnök az antiszemitizmus ellen. Prágából táviratozzák: Hodža dr. miniszterelnök egy zsidó küldöttség előtt kijelentette, hogy elítél minden faji antiszemitizmust és a polgároknak a törvény előtti teljes egyenlőség alapján áll.

Gestetner Imre (Amrom) Újpest, Király u 47. Telefon: 94-5-60. Budapesti ékszerkészítő. Mindenféle órák, arany-, ezüst-, brilliáns drágakövek alkalmi áron való megbízható beszerzési forrása. Kívánatra választékokat küld.

Sakter és majl-képek
fenőkövek nagy választékban kaphatók
SCHWARCZ T. ÉS TÁRSA
késes- és köszörüs
Budapest VII., Király utca 15. sz.

Butorok

új és használt modern hálók ebédlők, konyhák, kombinált hármasszekrények, rekamiék fotelek, részletre is legolcsóbban
L Á S Z L Ó N Á L
Nagymező-utca 66.

Obudai Freudiger Ábrahám hitk. elnök nyilatkozata. A köv. sorokat vetjük: „Nagyságos Groszberg Jenő úrnak, a „Zsidó Újság” főszerkesztőjének, Budapest. A „Zsidó Újság” mult heti számában „Pesti orthodox személyiségek a Rebbe asztalánál” címmel megjelent cikk személyemet is felemlíti, oly beállításban, mely esetleges félremagyarázásra adhat alkalmat, minekfolytán felkérem, szíveskedjék a köv. nyilatkozatomnak helyt adni: Én Roth Henrik úrnak — ki hitközségünk tekintélyes és közszeretettnek örvendő választmányi tagja, a Sasz Chevra templomgondnoka, stb. — meghívására és kérésére résztvettem fia barmiczvó-ünnepélyén és az ezt követő szüde sel miczvo-n. Bár tisztelem a chaszidim hagyományos szokásait — „al titajs tajrasz imecho” — de ugyan-ezen oknál fogva követem a nagy elődeimtól átvett askenáz hagyományokat, melyek a „sirajim-evés” szokását nem ismerik. A munkácsi Rebbe beszédére, a házigazda örömmünepére való tekintettel a helyszínen nem reflektáltam, de nehogy az legyen a látszata, hogy „s'szikó k'hajdoó damje”, a hallgatás hozzájárulást jelent, szükségesnek tartom ezíton leszögezni, hogy a beszéd tartalmával magam egyáltalában nem azonosított. Fogadja k. Főszerkesztő úr ezen nyilatkozatom közléséért köszönetemet. Kiváló tisztelettel: Obudai Freudiger Ábrahám, m. kir. kormányfőtanácsos, a Bpesti Aut. Orth. Izr. Hitközség elnöke.”

— A nyiregyházi T. B. e hó 8-án Németi Gyulát elnökévé és Herbst Ferencet alelnökévé választotta.

— A váci jesiva előjárói lettek: Sichermann Dezső (Fehérgyarmat), Brisk Jenő (Budapest), Kornfeld Mór (Nyíresaholy).

CSILLÁROK
álló lámpák, fali karok, villamosfűző, vasaló és égők,
R Á D I Ó
CSILLÁROK ÉS VILÁGÍTÁSRT.
Bpest, VII., Erzsébet-körut 41.
Telefon: 31-6-55.

Miskolcon **RÜCKMANN** orth.kóser
kávézó és étkezdéjében étkezzen.
Széchenyi-u. 88. Villamos megállónál.

HEIDEN JENŐ
optikus
Budapest, Király-utca 21.
Tel.: 38-1-10. Szombaton zárva.

Csermely Gyula: *Mazl tov...*

Tudja-e, szeretett olvasóm, mi a különbség *sájle* és *kase* között, holott mindkettő kérdést jelent magyarul? Látni már, hogy azok, akik „tanultak”, elmosolyogják magukat és gondolják, vagy mondják:

— No hát nem tudjuk? hogy lehet ilyesmit kérdezni?!

Sáh, sáh, csak lassan, *rebojszem*. Önök tanultak, tehát tudják mi a különbség. De gondolják meg, kérem, hogy olyanok is vannak, akik keveset vagy semmitsem tanultak. Megmagyarázták már ezeknek csak egyszer is, mi a különbség *sájle* és *kase* között? Ugye, hogy még egyszer sen tettek?! Tehát helyénvaló volt mégis, hogy felvettem a kérdést, mi a „*chilek*” a kettő között s hogy igyekszem megadni a kellő felvilágosítást.

A *sájle* plé, az *vészt*-tel van nexusban. Mikor felfújja levegővel és pattanást vagy „heft”-et vesz észre rajta a vallásos *jidene*. Nyomott hangulatban megy ilyenkor a dájénhez:

— *Rebbelében*, egy *sájle*, nézze meg!

Sohasem mondja, hogy *kase*. És hogy felragyog az arca, mikor a dájén, fel-fuvatván a vésetet és megkaparván késével a gyanús részt kóserra paszkenolja a *libácskát*... Libának vagy más szárnyasnak a zuzájával is kapcsolatos a *sájle*, például, ha szeget nyelt a tyúk és a zuzájába fúródott a hegyes szeg. Kapcsolatos a marháának a tüccével, májával, lépével is, *meg sok más egyébbel*, amikor *rituális kérdés áll elő*. És — hogy a közismert anekdotára utaljak — *sájle* volt a *Müme Frádele* kérdése is. Mikor halálos ágyon fekvő *Müme* és már megimádkoztak fölötte az asszonyok, egy pillanatra magához tért és kérdezte:

— Szabad még egy kis vizet innom, mondjátok?...

A *kase*, az egészen más. A *kase* a tudományal van nexusban. Már a *chéder-jingli* is, ha valamin fennakad *kaseval* fordul a melamedhoz, *kaseval* a „házor-bócher”-jához, aki vele korrepetál, *kaseval* az öreg bócher a *ros jesivához* vagy magához a rebbehez, de még megállapodott *ben-tajrek* is egymáshoz. A Talmud is, ahol eldöntetlen marad a kérdés, ezt

nem azzal jelzi, hogy *sájle*, hanem ezzel a szóval: *kase*.

Ezután a — beismerem — tökéletlen magyarázat után, amiért nem reflektálók *s'kajachra*, áttérhetek *Smájera*, a bócher, aki pátriában, Dunaszerdahelyen, *Reb Sólem Beer* újjonnan tanult. Kérdezitek: miért nem a Róvnál? Százötven jó oka volt erre a mi Smájenknak. Az első oka az volt, hogy *Reb Sólem Beer* neki anyai rokona volt, a második az, hogy a Róv akkor — fájdalom — beteg volt és kénytelen volt felosztani a jesiváját, a százötvenedik és egytől a legeslegelső oka pedig az alábbiakból fog kitünni...

Smáje, mint rokon, minden péntek este és szombat délben, *Reb Sólem Beer* vendége volt. És nem egyszer szolt az asszony, vagy *Reb Sólem Beer* a leányához:

— *Róchl*, mein Kind, adj Smájenak még egy darabot a halból, vagy: adj Smájenak még egy kanállal a ricsetből...

S ilyenkor a szép *Róchl* középdarabot aótt Smájenak a halból, nem pedig len fejét vagy farkát, s a ricsetből nem egy, de öt-hat kanállal is adott és ezzel együtt nagy darab „*helzi*”-t is...

*Reb Sólem Beer*nek z. c. 1. nagyon jó szeme volt. Hamar észrevette, hogy a leánya és Smáje éppenséggel nem haragosan néznek egymásra és mert Smáje kifogástalan fiú volt, a majdani *sidüch* is kedvére való volt *Reb Sólem Beer*nek. De mert jó kedéllyel áldotta meg a Teremtő és szerette az ártatlan tréfát, egy péntek este — *Sabosz Chanikó* volt — azt mondta Smájenak:

— Én, ha majd férjhez adom a leányomat, csak annak adom feleségül, aki megfelel nekem három kasera.

Smáje is kedélyes fiú volt. Nevetve mondta:

— Csak úgy ne járjon, *Reb Sólem Beer*, mint az egyszeri *kacev* (mészáros) a leányával...

— Hát hogy járt a *kacev* a leányával?

— Ugy, hogy alig tudta férjhez adni és majdnem a nyakára vénült a leánya. Fogadkozott a *kacev*, hogy csak ahhoz

aója a leányát aki megtudja neki mondani, hogy hívják a keddi napot héberül. Jelentkezett az egyik:

— *Jajm s'lisi* a keddi nap neve.

— *Ná*, — mondta a *kacev* és elküldte.

Jött a másik:

— *Jajm gimmel* a neve.

— *Nix gü*, — volt az elutasító válasz.

Jött a harmadik:

— *Jajm senichpol bajkitajv* (az a nap amelynél a Szentírás a világ teremtése elbeszélésénél *kétszer* használja a kitélt: „ki tajv — hogy jó”, ez kedd.)

— *Ach nix gü*, — felelte a *kacev*, aki megjegyzem, rettenetes *amhórec* volt.

Végre évek múlva jelentkezett egy nem kisebb *amhórec* pályatárs, aki azt mondta:

— A keddi nap neve: „*mis'on*”.

— Ez a helyes, — örvendezett az öreg és hozzáadta a megfjethöz a leányát.

— De miért *mis'on*? — csodálkozott *Reb Sólem Beer*.

— Hát csak azért, — kacagott Smáje — mert egyik sem tudott jól *ivret* és *mind* egyik a *smajne eszrēben*, *mis'on* ümiv-toch *lacadikim* helyett azt olvasta: „*mis'on* *ümivtoch* *lacadikim*” s ha *Mittvoch* szerda, akkor *Mis'on* kedd...

— Oh, te betyár! — kacagott *Reb Sólem Beer* is. Hát te azt hiszed, hogy nekem ilyen *kasem* lesz? Erre a „*harbec-kasera*” mondi *terecot*: Csak első nap *Chanüko* gyújtunk meg egy gyertyát s akkor helyes a brócho: *Phadlik nēr selachanükó*. Egyes számban a *nēr*, mert csak egy gyertyát gyújtunk meg. De másnap már kettőt, aztán hármat és négyet és így tovább, de a bróchet mindig csak egyes számban mondjuk, *lehačlik nēr*... Meg tudod-e mondani, hogy miért?

Az asztalnál még egy kis bócher ült, *Reb Sólem Beer* beszélgetésének a samesze. Ő tartotta tisztán a beszélhamidrost, gyújtotta meg és oltotta el a gyertyákat s ezért mindennap reggelit és péntek este vacsorát kapott *Reb Sólem Beer*-től. Smáje elnevette magát és ezt a választ adta *Reb Sólem Beer*nek:

— Hogy miért több gyertyánál is csak *nēr*, nem *nērjusz*? Hát egyszerűen azért, hogy a samesz amivel meggyújtjuk a gyertyákat (itt a bócher nézett) ne számítsa magát is a *mispóche*hez...

A kis bócher mélységesen c'pirult, *Reb Sólem Beer* pedig édesdeden kacagott.

— Nagy *ganev* vagy te, Smáje. S ha már a Samesznál vagyunk, folytatta — miért van az, hogy a legtöbbje lassú lábú, akárhogy hajszoja is a gábbe?

— S ezt nem tudja, *Reb Sólem Beer*? Lassú lábú azért, mert nem akar v'etkezni a samesz.

— Ezt igazán nem értem, — ismerte be *Reb Sólem Beer*.

— Egyszerűen úgy, mert a samesz tanulta a *Mislét*, ahol a 19. fejezetben *Slajme melech* azt mondja: *oc b'raglájim chajté*, hogy bünbe esik az, aki gyorslábú...

Reb Sólem Beer megrázkódtatta a kacagás. Akármilyen „nehéz” tudós volt; de erről a terecről ő még nem tudott. Meg is jutalmaztatta Smájet, mondván:

— *Róchl*, mein Kind, adj még egy „*fefferkrenclit*” Smájenak.

És mosolygott magában, mikor látta, hogy *Róchl* mein Kind — három *fefferkrenclit* ad Smájenak, a legszebbeket...

— Van-e még *kaseja*, *Reb Sólem Beer*? — kérdezte nagy önérettel Smáje.

— Van még egy aztán békében hagylak. Miért van az, hogy a haftóra utáni bemedikcióban, a Mindenhatóra azt mondjuk: *cadik b'chol hadajrajusz*? (igaz az *összes* nemzedékekben.)

— Ez is *kase*? — felelte Smáje. — *Najáchról* írva van, hogy *...cadik, to-mim hój b'dajrajuszov* (igazságos volt az ő nemzedékében), hát csak különbséget kell tenni, mikor a Legfelsőbből van szó! Ő igaz az *összes* nemzedékekben...

— *Vajl*, fein, — kacagta meg *Reb Sólem Beer* ezt a választ is, majd hozzátette, *Róchl*hoz fordult: — *Látod*, most már férjhez adhatlak leányom. Akadt aki megfelelt három *kasemra*.

Smáje, mikor látta, hogy *Reb Sólem Beer*nél körülbelül nyert ügye van (hogy *Róchl*nál is van, azt mutatta a három darab *krenclis*), *ravaszul* megfordította a botot és fölényesen mosolyogva azt mondta:

— Én pedig csak azt a leányt veszem el, akinek atyja három *kasemra* nem tud *terecot*.

Ezzel is meggyőződést akart szerezni, szívesen látja-e vejének *Reb Sólem Beer*.

— Ohohó, nevetett *Reb Sólem Beer*. No, de halljuk az elsőt, te, Smáje.

— Hát első kérdésem az, hogy mégis miért *nēr* (gyertya) és nem *nērjusz*? (gyertyák).

Reb Sólem Beer belement a tréfába és jókedvűen azt mondta:

— Erre nem tudok felelni... te igen?

— Persze, hogy tudok! *Saboszgyertyát* is legalább kettőt gyújt a *balbószten*, mégis „*Phadlik nēr sel sabosz*” a broche.

— Ezt nem tudtam, Smáje, adta *Reb Sólem Beer* az ártatlant. — Hát a második *kased*?

— Ugyanaz, ami *Reb Sólem Beer* volt. Miért lassú lábú minden samesz a világon?

— Én bizony nem tudom, Smáje ismerte be *Reb Sólem Beer* nevetve. — De te már „*megenferoltad*” ezt a *kaset*! Mert *oc b'raglájim chajté*...

— Nem azért *Rebbe*, tudja is a samesz a *Mislét*? (Itt megint a kis bócher nézett.) Hanem azért, mert a samesznek állandóan nagyon sok gondja van. Miből csinálók *sabesz*, miből fizetem *fertály*kor a „*diret*” (kvartélyt), miből com férjhez a leányomat? Már pedig az, akinek gondja van ennek terhe alatt csak lassan szokott mozogni.

— Ezt sem tudtam, Smáje. Hát a harmadik?

— A harmadik, *Reb Sólem Beer*? *Jájkev uvinü*, mint tudjuk, jobban szeretete *Róchl*t, (hogy elpirult az a leány ott szemben) mint *Leát*. Miért szolgált hát *Róchl*ért is csak hét évet? Ő érte legalább is nyolc évet kellett volna, hogy szolgáljon.

— Bizony nem tudom, miért *Róchl*ért is csak hét évet.

— Én sem tudom, tört ki a jókecv Smájéből. De megállapítom, hogy *Reb Sólem Beer* a három *kasemra* nem tudott felelni.

— Nem hát, de tudod mit Smáje? *Mace sabesz*, bel néder, írok az apádnak, hogy jöjjön el. És arra, hogy ez mit jelent, mincháján tudunk *terecot*, nemde?

— Igen, — sügta Smáje, *Reb Sólem Beer*nek. Két szó lesz a válasz: *mazl tov!*

Heti szeljegyzetek

„Bonyodalnak a zsidó néppárt körül” címmel feltűnést keltő többhasábos vezércikket írt az elmúlt napokban *Rajniss Ferenc* országgyűlési képviselő az „Új Magyarország”-ban.

Rajniss Ferenc igen átlátszó tendenciával hatalmas perspektívákat ígér a mozgalomnak, amelynek folytán szerinte végre leeresztett rostllyal mutatkozik meg a zsidóság igazi arculata, amely képtelen a nemzetbe való teljes beolvadásra. *Rajniss* szerint a zsidó akár cillinderben, akár kaftánban jár, végeredményben mindig zsidó marad. Tehát faj és nem vallás, ez a mottója *Rajniss Ferenc* cikkének. A szélsőségesen antiszemita cikkíró „agyontámogatja” *Stern Samu* ellenzékének, a cionista néppártnak mozgalmát. Anyyira dicséri és kihangsúlyozza a cikkíró a néppárti mozgalom jelentőségét, hogy ez minden bizonytalán már kellemetlen lesz a zsidó néppárt vezéreinek.

A mozgalomnak bizonyára nem ilyen publicitást reméltek...

A felsőház legutóbbi ülésén gróf *Széchenyi Aladár* ismét felvetette a va-

sárnapi általános munkaszünet bevezetésének szükségességét. Mi, akik az általános munkaszünetet — szociális szempontjai ellenére — igen sérelmesnek tartjuk a szombattartó zsidóságra, szívesen vettük *Széchenyi gróf* felszólalását, mert ezzel alkalmat szolgáltatott arra, hogy a történetesen jelenlevő *Gömbs Gyula* miniszterelnök is leszögezhesse végre véleményét a multban már sok vihart támasztott általános munkaszünet bevezetése tárgyában.

A miniszterelnök gróf *Széchenyi Aladár*nak adandó válaszában kijelentette többek között, hogy a kormánynak az az elvi álláspontja, hogy a vasárnapi munkaszünetet lehetőleg tartsák meg, de az élet bebizonyította, hogy Magyarországon ezt a munkaszünetet száz százalékgig ezidő szerint megtartani nem lehet.

Azoknak, akik politikumból vagy egyéni érdekekből szorgalmazták és mindig napirendre vetik az általános vasárnapi munkaszünet bevezetésének kérdését, figyelmébe ajánljuk a kormányelnöknek ez ügyben leszögeztet hivataltal álláspontját, amely az ország különös adottságainál fogva kivihetetlennek és antiszociálisnak tartja az általános vasárnapi munkaszünetek az egész vonalon való bevezetését.

Még egy kis mozaik a felsőháznak erről az üléséről, amelynek nyomát egyetlen napilapban sem láthattuk. *Sámik József* felsőházi tag, a Mezőgazdasági Kamara képviselője, szólalt fel a gazdaadottságok rendezésének vitájában, amelyben többek között megemlítette, hogy a lóvásárlásoknál milyen bűnös üzelmekkel játszózik ki a hatóságokat a közvetítő kereskedelem zűgügnökei, akik keresztény neveken szerzik meg a lókviteli engedélyeket és ezzel a kijátszással tetemesen megkárosítják az államot és a szegény parasztot egyaránt.

A szónok többször szenvedélyesen hangsúlyozta, hogy ezek az ügynökök minden esetben zsidók és erőyes intézkedéseket sürgetett a „zsidó ügynökök” ellen.

A felsőház előkelő légkörében nagyon szokatlan az ilyen disszonáns hang és különösen a zsidózás. Némán, minden arcándulás nélkül fogadta a felsőház a szónok szavait. Egyedül az éppen jelenvolt *Lőw Imánuel* szegedi főrabbi cáfolta meg több közbeszólásával *Sámik József*et, aki ezek után mintha mérsékelte volna a hangját. Később a folyosón még hosszan beszélt a szegedi főrabbi a zsidózó felsőházi taggal. Hogy sikerült-e meggyőznie, azt természetesen nem tudjuk, de hiszen ez nem is fontos... **Kornitzer Béla**

NEUVIRTH TESTVÉREK

ÓRÁS ÉS ÉKSZERESZEK
Budapest, VI., Király-utca 28.

Brillians, ékszerek, ezüst dísz tárgyak, gyertyatartók, menórák, serlegek, torafelszerelések nagy választékban. — Olcsó árak. — Alkalmi bevétel. — Saját műhely. — Brillians, arany és ezüst beváltás. — Szombat és Ünneppnap zárva.

HIREK

NAPTÁR

(Péntek este beköszönt a Chanuka. Szombati gyertyagyújtás előtt Chanukagyertyagyújtás.)

I. שבת הנוכה, Vajésev, Kiszlév 25.

— Rajs-chajdes bencsolás —
Gyertyagyújtás (Bpest): 3 45
שנה kimenetele " : 4 40

(Szombat esti Chanuka-gyertyagyújtás a templomban „V'jitten l'cho" előtt, otthon pedig havdólo után.)

Csüörtök-péntek, Chanuka 6. és 7. napja: Rajs-chajdes Tévész.

(Szombati gyertyagyújtás előtt a 8-ik Chanukagyertyagyújtás.)

II. שבת הנוכה, Mikéc, Tévész 2.

— Haftajro: Vajaasz Chirajm —
Gyertyagyújtás 3.50, Sabosz kimen. 4.45

Tisztelt olvasóinknak és barátainknak vig Chanukat kívánunk.

Legközelebbi szám א"י: dec. 30.

— Szombattartó állásközvetítés. A bpesti Tiferesz Bachurim „S'mirasz Sabosz" bizottságánál (Kazinczy-utca 27.) jelenleg a f. öv. üresedésben levő állások vannak nyilvántartva: Bpsten: egy üvegkereskedő tanuló, egy fiatal fűszeres segéd; vidéken: egy fűszerügynök, egy üvegkereskedő segéd, egy felsőrézkészítő, egy vaskereskedősegéd, egy bőrszegéd, egy textilsegéd, egy fűszeres segéd, egy német kisasszonyi állás.

— Haláleset. Súlyos csapás érte a bpesti orth. elemi fiúiskolát Sonnenstein Sámuel tanító korai elhúnyásával. Az iskola tantestülete egyik legképzettebb és igazi hitűségtől áthatott tagját gyászolja benne. Vasárnap lefolyt temetésén megnyilvánult nagy részvét tanuskodott az elhúnyt széles körben szerzett népszerűségéről. A hitközség részéről Klein Márkus iskolaszéki elnök, az iskola tantestülete nevében dr. Deutsch Adolf igazgató búcsúztatta a megboldogultat, akinek 52 éves korában bekövetkezett halálát hitvese és négy árvája siratja. — הנצי"ה

— A II. sabosz chanukói jalczer. A „Derech Hachajim" szicür megemlíti, hogy a B'haalajszcho szombatján mondandó jalczer megtalálható a II. sabosz-chanukai jalczer imarendjében, ott viszont hiányzik a jelzett ima. Ezt a hiányt pótlanczó, Schwarz Lipót nyomdatulajdonos, Kunszentmiklós különnyomatot készített ebből az imából. (Ára: 50 darab 4 P, 100 drb, 6 P, 200 drb, 8 P.)

— A pozsonyi jesivából. A „Tiferesz Sabosz" charifusz chevra gabekká választottak: Wolf S. B. (Kemeneshögyész), Weisz Z. (Nyitra), Mermelstein J. (Gálszecs). — Magidusz-chevro garbóim lettek: Eichel N. (Bpest), Gottesmann M. (Nagyléta), Haberfeld M. (Tapolcsány).

— Komáromban elhunyt R. Dóvid Raab, az orth. hitközség megalapítója. Temetése mult hét vasárnap, az egész hitközség részvéte mellett folyt le, Lefkovits József főrabbi, Stern Ábrahám érsekújvári rabbi, Stern Izidor hitk. elnök és az elhúnytnak három fia búcsúztatták heszpedeikben. — הנצי"ה

— Quelle est le cause de l'antise-mitime? Korein Dezső, lapunk kitűnő munkatársának „Mi az oka a zsidó gyűlöletnek" című szenzációs röpirata Genfben francia nyelven jelent meg. A párizsi L'univers israelite e'okelő zsidó lap ismerteti a tanulmányt és azt az olvasó közönségének ajánlja. Mint értesülünk az érdekes röpiratot a Népszövetség összes tagjai tiszteletpéldányképen kézhezkapták. Gratulálunk!

HIRDETMÉNY

Hitközségünk rituális fűrdőjét és a baromtivághóhíddal kapcsolatos tőpődét f. hó 22.-én vasárnap d. e. 10 órakor a hitközségi irodában tartandó nyilvános árverésen az 1936. év tartamára bérbeadjuk árverési feltételek megtudhatók a jegyzői hivatalban.

Debrecen, 1935. december 16.
A debreceni aut. orth. izr. hitközség előljárósága.

— Püspökladányban most avatták fel Kaufmann Salamon z. l. néhai hitk. elnök síremlékét, nagy részvét mellett. Avató beszédet Strausz főrabbi s Jungreis Izrael nádudvari főrabbi tartottak; a család nevében a megöcsöültnek sógora: Friedmann Ábrahám (Vác) beszélt. A felavatás után a háznál, szádass miczvóval egybekötött misnájoss-szujum volt.

— A huszti vizsály. Ismertettük annakidején a d'm-tajró határozatát, mely szerint — ha a hitközség nem tartaná be az ítélet egyes pontjait — az ellenzéknek jogában áll seccsionálni és különálló, független autonóm orthodox hitközséggé alakulni. Most, amint hírlik, élni akarnak ezen d'm-tajró-adta jogukkal és bejelentették kiválásukat. (Ezt természetesen még nem lehet befejezett ténynek tekinteni.)

— Gyermekefelruházás. A „Sevesz Achim" budapesti asztaltársaság vasárnap tartotta évzáró ünnepségét, mely alkalomból diszvacsoza volt a Weisz Mendel-féle vendéglőben, ahol ötven gyermeket vendéglélt meg a társaság, amely előzőleg meleg ruhával látta el a gyermekeket. Beszéltek: Halász Ignác isko'aigazgató elnök, Markovics József, Fischmann Salamon, Baum Sándor, Strasser Béla, Steinberger Zs. alelnök, Salgó Miksa társelnök stb., majd Schwarz László titkári jelentését olvasta fel. Szónokok külön köszönetet mondtak az agilisán működő hölgybizottságnak.

x Feltűnést kelt Spitzer Hermann szombattartó cég selyem, szövet, bársony és mosóárú occasiója. Gazdag választék. Olcsó árak. Budapest Erzsébet-körút 34.

Megjelent Megilasz Matiszjohú Chanuka története

Héber-magyar szöveggel,
iskolai és magánhasználatra.

Kapható a héber könyvkereskedésekben. Megrendelhető Welcz M.-nél Bpest. Kertész-u. 27. (Erdélyben: Welcz I., Oradea, Bul. Regele Ferdinand 16, Szlovénzkóban: Hoffmann I. rabbi Tornala) — 75 év óta az első népies kiadás. Ára 30 fillér (ill. 10 lei, 1'50 Kc.), bélyegben is. Könyvkereskedőknek árszabvány.

— A budapesti orth. Leányegyletben legutóbb dr. Goldbergerné (Berlin), Schmerlei Cecília, Schwarz Ilonka, Berkovits Cecília (Makó) adtak elő. F. hó 21-én szombat d. u. fél 4 órakor (VII., Dob utca 35.) Schönfeld Mici (Makó) és f. hó 28-án fél 4 órakor Löffler Edith tanárnő és Ausch Hilda tartanak előadást. Az egyesület f. hó 21-én szombaton este fél 8 órakor a hitközség disztermében (VII., Dob utca 35.) jótékony-célú chanuka-ünnepélyt rendez, melyre a t. hölgyközönséget ezúton is meghívja.

— Orth. hitélet Farkasdon. Ezen nyugatszlovénzkói fiókhitközségből jelentik: „E hó 8-án avatták fel újonnan épült beszhamidrosunkat. Főrabbinak remek drósó keretében adott örömeinek kifejezést afölött, hogy községünk immár minden orth. intézménnyel rendelkezik. Van gyönyörű temploma, a kor követelményeinek megfelelő mikvója, kitűnő elemi iskolája s most már egy anyahitközségnek is díszére válható beszhamidrosában hirdetik naponként a Mindenható örökké való szent igéit”.

x Az angolok földrajztudása. Minálunk hazánkban szinte érthetetlen, hogy a „világ urai”, az angolok mennyire tájékozatlanok Közép-Európa földrajzi és néprajzi viszonyait illetően. Ennek magyarázata az, hogy az angol gyakorlati érzéki népfaj és számára túlságosan elvonott értékű tudomány lett volna Közép-Európa mozaikszereit tarka föld- és néprajza. Ugyanakkor meglepő azonban, hogy mennyire ismerik az angolok Közép-Európa gyakorlati értékeit. Csak egy példával világítjuk meg ezt a nagyszerű gyakorlati érzéket. Hazánkban olyan természeti kincs felett rendelkezünk, amelynek értéke ugyszólván felbecsülhetetlen. Ez a kincsünk a természetes keserűvíz! Itt fakad szinte a szemünk láttára és mégis nagyon kevesen vannak közöttünk, akik a természetnek ezt a hatalmas ajándékát kellően tudják értékelni és egészségük javára fordítani. Az angolok töltünk szállítják hazájukba és az egész világon fekvő gyarmataikba a keserűvizet, amelynek áldásos gyomortisztító hatását, semmiféle mesterséges szer nem pótolhatja. Állandó és rendszeres gyomortisztító kurákat tartanak mindenütt a világon, ahol angolok élnek. Az emberi gyomor nem idealista és elvont elméletekből él! Az emberi gyomor nagy fizikai munkát végez, természetes tehát, hogy megfelelő ápolásra és kezelésre is igényt tart. Tartunk tehát rendszeres keserűvízkúrát! Erre a célra nagyon alkalmas a 2 literes fonott „Csaláci palack”, amelyet az APENTA keserűvízvállalat hozott most forgalomba olyan hallatlanul olcsó áron, hogy annak beszerzése még a mai

nehéz viszonyok között sem okozhat gondot a legszerényebb jövedelmű ember számára sem.

— Síremlékavatás. Kiskünnélegyházán e hó 8-án avatták fel néhai Frank Miksáné, az orth. hitk. elnök megöcsöült nejeinek síremlékét. Az oly korán elhunyt nemes úrnő síremléke fölötti avatóbeszédet Liebermann Armin főrabbi tartotta nagy hatással.

— A volt pápai tanítványokhoz! A következő felhívást kaptuk: „A pápai „Kehilasz Jáakajv” egyesület ezévi országos összejövetelét (Aszifo g'dajlot) Chanuka második szombatján tartja meg. Az első összejövetel sikerei megmutatták hogy bár bennünket a sors távol vetett egymástól, az a tüzes lelkesedés és önfeláldozás, amelyet Rebbenk iránt éreztünk, összetartásunk, testvéri szeretetünk még nem aludt ki. Tehát helyesen cselekedtünk akkor, amikor azt felélesztettük. Valamint testünk, úgy lelkünk is táplálékot kíván. Mi, akik ezen aszifon jelen voltunk, még ma is hatása alatt vagyunk azon lelki érzésnek, amelyet nagy Mesterünk egy szombaton reánk gyakorolt. Most is lelki szemünk előtt áll Rebbenk jószágos atyai arca, füleink még visszacsengik a szívből jövő, szív mélyéig ható nemes atyai intéseit, tóramagyarázatait, amelyeket hozzánk intézett. Öröm és lelkesedés fogta el mindnyájunk szívét, amikor rég nem látott társainkat viszontláttuk és egykori jesiva-életünk egyes emlékezetes momentumait felelevenítettük. Ezzel megújítottuk és megerősítettük régi szeretetünket és összetartozandóságunkat, amelynek szimbólumául megalkottuk a „Kehilasz Jáakajv” egyesületünket, amely másfélévi működés után meghozta a várt eredményeket mind erkölcsi, mint anyagi téren. Most pedig hozzátok szólok kedves Testvéreim — kik az első aszifon is lélekben közöttünk voltatok, de megjelenni bármely ok miatt nem tudtatok — ne gátoljon meg Benneket most semmi körülmény a megjeleneéstől! Tartsátok erkölcsi kötelességnek egyszer egy évben meghozni azt az anyagi áldozatot, hogy magatok érdekében, Rebbenk és a Tóra tiszteletére, aszifonkra eljőjjetek. Annak reményében hogy mindnyájan átérezzük egyesületünk elhivatottságát, minden lehető megteszünk annak felvirágoztatására, amelyet eljöveteleitek csak fokozni fog, maradok testvéri szeretettel, a „Kehilasz Jáakajv” nevében: Krausz Simon elnök.”

— Sátoraljaihelyről jelentik: Városunk zsidóságának nagy vesztesége a Munkácsról származó Kroó Gyula liszt-nagykereskedőnek 76 éves korában bekövetkezett halála. Meisels Dávid szefard főrabbi és Dick Hermann orth. rabbi méltatták a megöcsöült nagy erejű, Tóraszeretetű, vallásosságát és jótékony lényét. A megboldogult ezer pengőt egy Ujhelyen létesítendő szefard jesiva-internátus céljaira hagyományozott és a temetés napján 150 pengőt osztottak ki a szegények között. — הנצי"ה

CSALÁDI HIREK

(Négy sorig P 4, azonfelül soronként P 1.)
Salamon Dezső Ujfehértó, Grünfeld Boriska Végegyháza, jegyesek.

Kaufmann Rózsikát Nagykálló, eljegyezte Ösztreicher Herman Hajdúnánás. Brennersz Helénke Vásárosnamény és Hornstein Lajos Mátészalka jegyesek.

Krausz Elzát Sajószentpéter, eljegyezte Fried Jenő, a balmazújvárosi főrabbi fia.

Goldstein Sárkát Fehérgyarmat, eljegyezte Gottlieb Imre Gyöngyös-Nagykálló.

Klein Mártát Klein Dezső leányát Losoncról, eljegyezte Neuschloss Chajim Jozsef, Dunaszerdahely. (M. k. é. h.)

Preszler Oliv Krasznokvajda, eljegyezte Landsmann Arnojd Abaujszántó. (M. k. é. h.)

Spitzer Elías fűszergyarmati rabbihe-lyettes leányának esküvője Roth Herman-nal (Büdszentmihály) fényes keretekben folyt le e hó 12-én.

Grünwald Márton régi jó barátunknak és „L. T.” együletünk szeretett titkárának, Feiner Alizkával való eljegyzéséhez, szívélyes Mázl tov-ot kívánunk: Mikulincer N., Feldmann B., Katz F., Weinberger M., Markovits Z. (Ungvár).

Leipniker Rezsőnek (Győr), Schönfeld Mihálynak (Budapest) esküvőkhöz; Máyer Mihály volt titkárunknak (Pápa) és Weisz Károlynak (Sátoraljaihely) eljegyzéseik alkalmából, szívélyes Mázl tov-ot kíván a Kehilasz Jáakajv vezető-sége, Pápa.

Schwarz Mancikát, Schwarz Adolf sárvári hitk. elnök leányát, eljegyezte Hermann Máyer Vác. (A völégény tartalmas pilpülje és magidüse után egy Tóraigéket mondtak a sárvári beledi, gyömörei főrabbi, Gestetner szombathelyi rabbi, a völégény atyja Hermann Ignác, Deutsch Dávid Soltvadkertről.)

Árakat nem hirdetünk.
Szövet-, selyem és bársony különlegeségeinket matlislass, lilanel és mosó kelmeinket oly hallatlanul olcsó áron hozzuk forgalomba, hogy minden eddigit felülmúl

SPITZ HERMAN
ERZSÉBET-KÖRÚT 34

Saját házában.
Royal Orfeummal szemben.
Szombaton és ünnepnap zárva

Saját gyártmányu, valódi
ezüst menóra 24 pengőtől

Heiden Leó

ékszerésznél.

Budapest, Király-utca 21. Tel.: 38-1-10.

Saját üzem. Gyári árak. Szombaton zárva. Magyarországon a legnagyobb választék.

Zsidó bűnbak

Lehmann-elbeszélés, a XVIII. századból. 21

— Bilfinger titkos tanácsos úr, szólott Süss, az én ellenfelem volt Ön, mikor én hatalmas voltam, de mindig, mint értelmes embert ismertem. Hát valóban azt hiszi, hogy én megbalonáztam öfenségét?

— Igen, Süss, én hiszem ezt!

Süss meglepődve és szomorúan nézett a titkos tanácsosra, a többi bírák pedig kárörömmel mosolyogtak:

— Igenis, Kegyelmed megvárásolta a herceget, ragaszkodásával, szellemével, éles elméjével és elsősorban azazal, hogy minden szeszélyének engedelmességet és erre a célra a legocsmányabb eszközök használatától sem riadt vissza, ami pedig büntetendő.

— Megengedem, titkos tanácsos úr, hogy nem volt igazam, de azért nem vagyok büntetendő. Württembergben nincs miniszteri felelősség, mint Angliában. A fejedelem azt teszi, amit akar és szolgálainak engedelmességet kell. És ha a rendek megtagadják a hozzájárulásukat, a fejedelem nem azt teszi-e, amit ő akar? És milyen fegyvere van a rendeknek, hogy szembeszálljanak vele? Semmi! És most a szolgát akarják felelőssé tenni azért, amit ura parancsára cselekedett?

— De Kend a bűnös manipulációk által meggazdagodott, a nép verejtékéből lett gazdag, szerzett kastélyokat, birtokokat, értékeket...

— Hát ezt uram tudta nélkül szereztem? Amim van, az leginkább az uralkodónak az ajándéka.

— Azt mondják, hogy a herceg köréből méreggel akarta eltávolítani azokat, akik nem voltak a szekerét.

— *Istenemre mondom, ez hazugság!*

— Erkölcstelen, kicsapongó életmódot folytatott!

— Ez, sajnós, igaz, de azért csak az én I'tenemnek vagyok felelős.

— Ön fogságra vetette *Hetschbach* urat!

— A herceg parancsára történt.

— Azt mondják, hogy a leányát magának akarta megkaparintani...

— Szabadságot adtam neki és leányával semmiféle kapcsolatba nem jutottam.

— *Mindégy, vétkeinek mértéke betelt, én azt jánlom,* — mondta Lambeck — (akit Süss maga neveztetett ki), *hogy a sorozatos büntetéseért, varázslásért és egyéb gasságokért, Süss Oppenheimer zsidót halálra ítélik.*

Mindenki hallgatott, senkisémet szólott ellene, Süss elsápadt.

— *Rettenetes! Ily igazságtalanságot akarnak elkövetni?* Örök gyalázatot akarnak hozni a bíróságra, s ezt nyugodtan tudja hallgatni Bilfinger titkos tanácsos úr? Hát voltam én más, mint uram szolgája?

— És éppen ezért meg is érdemli a halált. Zsarnokságunk eszközévé aljasította magát — szólott Bilfinger.

— Ha most még úr volnék — szólott Süss — akkor eltávolítanám az államtanácsból! Hisz kiderült, hogy egy korlátolt teológus, nem pedig egy értelmes jogász, hiszen oly állításokat kockáztat, melyek ellenkeznek minden joggal.

— Hallgasson szólott Tifinger, ne gyalázza azt az egyetlent, aki Kegyelmedért beszélt. De figyeljen ide: meg akarjuk menteni jószágunk és kegyelmünk által. Nem fog meghalni, ahogy megérdemelné. Nem fog elrothadni a börtönben. Visszaadjuk a Württembergbe hozott vagyonát, és csak azt vesszük el, amit itt összeharcsolt. De egy feltétel mellett... Süss feszült figyelemmel hallgatta a prelátus szavait:

— Nevezze meg azt a feltételt, mondta Süss.

— *El kell pártolnia a zsidó hamisságtól és jó protestáns kereszténnyé kell lennie!*

Süss lehajította fejét. A prelátus újból hozzá szólt:

— Miért nem felel?

Erre a vádlott felemelkedett, egymásután büszkén ránézett bírálóra:

— Hát ti vagytok a bírák, akiket I'ten arra rendelt, hogy jogot hirdessetek? Meg akartok engem gyilkolni, mert zsidó vagyok, mert mint zsidó négy éven keresztül uralkodtam rajtatok? S most vissza akarjátok fizetni azt, hogy kénytelenek voltatok engedelmességet nekem? *Remchingent*, aki ép úgy szolgálta urát, mint én, azt futni hagyátok, mert keresztény, habár katolikus. *Hellwachst* pedig, aki jobbkezem volt, aki épp oly bűnös, mint én, száműztétek, mert keresztény, habár, csak névleg. *Engem azonban meg akartok gyilkolni, csak azért mert zsidó vagyok?* És ti azt kívánjátok tőlem, hogy megtagadjam I'tenemet? *De én visszautasítom az ilyen kegyelmet! Hü maradok I'tenemhez!*...

Süss hallgatott. Bírái megdöbbenve néztek fel beszéde közben, úgy érezték, hogy az igazság ereje elhatalmasodik felettük. De alighogy elhallgatott, elkezdtek megbotránkozva kiabálni:

— Várj csak, zsidó, kiabált Lambeck, különös halállal fogsz te kimulni!

Csengetett és akkor megjelent a fegyőr.

— Vigye az elítéltet abba a lyukba, amelyben letartóztatása első idejében volt, szólott Lambeck parancsa.

— Állj, mondta Bilfinger, úgy határozunk, hogy mostani börtönében megmarad végig, ennél maradjunk!

Lambeck mérgesen nézett, de nem szólt ellen Bilfingernek.

Mikor Süsst visszavitték a börtönbe, ott találta nagybátyját, sirva vetette magát a tiszteletreméltó aggastyán mellére és elmondott neki mindent, ami vele történt. A rabbi vigasztalta szerencsétlen unokaöccsét és felhívta figyelmét arra, hogy gondoljon az élet örökkévaló tartalmára. Rabbi Szmichó a további hetek folyamán alig hagyta el a fogoly celláját, gondoskodott arról, hogy mindketten kóser ételmet kapjanak, Süss megbánta életének bűneit, minden hétfőn és csütörtökön böjtölt és egész nap imádkozott.

A nagy baján kívül még az volt a kellemetlensége, hogy mihelyt megtudták az országban, hogy kegyelmet adnának neki, ha áttérne, egész Württembergből egyre jöttek a buzgó papok, hogy megtérítsék. Mindennap eljött egy másik, hogy érdemeket szerezzen rajta. Ezidő alatt a rabbinak ki kellett menni a cellából, nehogy jelenlétével megerősítse a szerencsétlen foglyot az ő „zsidó tévedésében”.

Közben a rabbi felhasználta az időt, hogy megkísérelje unokaöccse életének megmentését. Megjelent Bilfingernek, aki a rabbira való tekintettel megmentette volna, de Bilfinger csak egy szavazatot jelentett. Tafinger prelátus dühös volt, hogy nem akar áttérni. Lambeck gyűlölte, mint minden gonosz ember gyűlöli azt, akinek le van kötelezve. Megjelent a rabbi a régensnél, aki azonban beteg ember volt és mindent az államtanácsra bízott. Az özvegy hercegnő elé is járult, de az nem ért rá foglalkozni, volt minisztere dolgával, aki teljes odaadással kiszolgált, mert férje halála után, egyik botránnyos kalandja követte a másikat.

A halálraítéltek nem akadt pártfogója. A nép azonban halálát kívánta, mert azt mondták, hogy ez a zsidó megbabonázta a herceget és azért nem marad más hátra, mint megölni a zsidót és a benne lakozó ördögöt...

(Vége következik.)

Ahol nem tesznek felekezeti megkülönböztetést

A következő levelet kaptuk:

Budapest, 1935. dec. 17.

Mélyen tisztelt Főszerkesztő Ur!

A felekezeti és politikai jelszavak minczenkor eltörpü'nek ott, ahol a nyomorgók ezreit és tizezereit találjuk: a tengődő embert, Mi, akik sohasem ismertük a felekezeti megkülönböztetést, objektív meglátással kétségen kívül megállapíthatjuk és tudjuk, hogy a zsidó magyarok ezrei is úgy nyomorognak, mint a keresztény testvéreik.

Ezért mélyen tisztelt Főszerkesztő Ur, Önhöz fordulunk, mint a vallásos zsidóság hivatalos sajtóorgánumának felelős szerkesztőjéhez, hogy hithű zsidó vallásban nevelkedő oly szülők gyermekeinek nevét, életkorát és lakcímét velünk közölni méltóztassék, akiknek feleségélyezése Főszerkesztő Ur meggyőződése szerint is mel'özhetetlen. E gyermekeket a „Társaságunk” által elhatározott feleségélyezési ünnepségünk keretén belül e hónap utolsó vasárnapján téli ruhával, kalappal, harisnyával és cipővel felruházni kívánjuk.

Fogadjon Főszerkesztő Ur őszinte tiszteletünk kifejezését fáradozásáért, mellyel vagyunk

kiváló tisztelettel!

a „Harminec Baráti Társasága”
(VIII., József-körút 8.) nevében:

(aláíráások.)

Örömmel üdvözlünk, ezt az igaz őszinte és jóleső hangot, amely a mai, politikai méreggel fűtött levegőben oly szokatlan. Bizunk abban, hogy e példán az egész magyar közösség okulni fog és szívesen állapítjuk meg, hogy a Társaság vezetésében hithű zsidó szülők fia is, névszerint: *Dr. Raj Sándor* fővárosi ügyvéd és *Pál Jenő* nagykereskedő foglalnak helyet. A Társaság felkérésének egyébként már eleget tettünk.

Kényelmes lakást, elsőrangú ellátást keres megbízható streng orth. családnál, szellemi foglalkozású fiatalember. Részletes árajánlat f. hó 24-ig. „Központi fűtéses előnyben” jelíre a Zsidó Újság kiadóhivatalába.

Czigány Adél!
virágkereskedése!

VI. ker. Teréz-körút 60.
Telefon: 150-20.

**Legolcsóbb,
legízletesebb
orth. כשר
házikoszt**

**Wesselényi-utca 18.
(Kazinczy-utca sarok)**

**Weisz
Mendel
éttermében.**

Telefon: 44-2-75

Négyfogásos menü:

**leves, hús, főze-
lék, tészta P 1.30**

**Halfélék minden
időben, 50-60 fill.**

**VII. Wesselényi-u. 18
(Kazinczy-u. sarok)
Címre ügyelni!**

Szimchasz Tajró-jesivanap Budapesten

III.

Karpenstein-u. 1/b. imaház: Karcag Márkus 5, Sommerstein, Hoffmann, Einzig ifj., Kupferstein 1-1, Kemény, Glück Stieber S., Löffler J., Löffler S. 50-50 fillér. *Összesen: P 11.50.*

Vasváry Pál-u. Saszcheva: Stark Jenő 20, Goldmann Béla 3, Herskovits Dávid rabbi, Stark Zsigmond, Kollmann Nándor, Blumenthal Oszkár, Blumenthal Zoltán, Lichter Zsigmond 2-2. *Összesen: P 35.—*

Budai orth. fióktemplom, (II., Mecset-utca 3.): Weisz József 5, Ács Mihály 3, Herzog Mór, Weisz Sámuel, Weisz Ferenc, Werblowsky M. 2-2, Amsel N., Brandl M., Polacsek Jenő, Friedmann Frigyes, Horovitz N., Goldberger Miksa, Goldberger Frigyes, Goldberger László, Grosz Mór, Grosz Vilmos, Engler S., Schwartz Jenő, Schwartz Nán., Schwartz Pál, Zollschan Sándor, Krausz Benő, Weisz Mór, Weisz Sándor, Weisz Sándor, (Üröm-u.) Werblowsky J. Korányi Miklós, Miklós M. 1-1, Goldberger Emil 50 fillér. *Összesen: P 38.50.*

Körösy Lipót minjon: Körösy F., Weinreb fia és veje 3-3, Pataki G., Neumann Antal 2-2, Katz N., Weisz Mór 1.50-1.50, Krausz Lipót, Kohn K., Klein Márton, Goldstein Hermann 50-50 fillér. *Összesen: P 15.*

Grünfeld-minjon (Király-u. 15. sz.): Grünfeld Sámuel, Grünfeld Ármán, Fenákel Jónás, Roth Aladár, Gutentag B., Mandel, Krausz 2-2, Baum Jakab rabbi Pfeiffer Mór, Weizkopf Mór, Indig Jakab, Benedek, Fogel, Hoffmann Hermann, Salgó 1-1, Steiger, Baum Sándor Baum Lajos, Salamon 50-50 fillér. *Összesen: P 24.*

Jósika-u. 5. sz. imaház: Gellért Lipót 6, Pollák Sándor, Klein Ármán 5-5, Fixler Miksa 2, Sonnenschien Sámuel, Deckner József, Hirschler Nándor Garai Ferenc, Garai Kálmán 1-1. *Össz.: P 23.*

Aréna-ut 21. sz. imaház: P 10.

Tar-u. 2. sz. imaház: P 8.

Blau Miksa-minjon: Krausz Öcön 5, Blau Miksa, Edelstein, Gyárfás Vilmos, Hilferding Lipót, Braun Adolf, Kesztenbaum, Lörcinc József 1-1, Blau Bernát, Fodor J. M., Mendelsohn József, Rebenwurz Iz. 50-50 fill., Müller kántor 40 fillér. *Összesen: P 14.40.*

Sommer József-minjon: Sommer József, Schwartz Sámuel 10-10, Reiner Ferenc 5, Berger József, Binét József, Hammer Dezső 2-2, Gottlieb Mór, Horn Jenő Lefkovits, Steiner Miklós, Sommer Károly, Noé Jónás, Schwartz Miklós 1-1, Kohn Michael 50 fill. *Össz.: P 38.50.*

Király-u. 6. sz. imaház: 1-35.

Vörösmarty-u. 55. sz. imaház: Reismann Károly, Singer Mór, Günsberger Mór, dr. Gyenes, Reisz Mór, Fischer József, Káldor testvérek 2-2, Günsberger Salamon, dr. Farkas és fia 1,50-1,50, dr. Adler, Ehrenthal Gyula, Thau Mór, Bartha Károly, id. Müller, Havas, Steinberger, Klein Jenő, Polgár, Harsányi igazgató, Stern Hugó 1-1, Friedländer Ehrenfeld, Rubinstein, Sarkadi, Szántó Mór, Izsák, Berger, Szilágyi János, Klein Jenő, Gottesmann Mór, Reinitz kántor, Prossnitz Mór, Winkler, ifj. Witz Károly, Frank Jenő, Haas István, Löbl Sándor, Wächsmann Vilmos, Karcsos Andor 50-50 fillér. Összesen: P 37,50.

Reismann Károly gyűjtése: Grünfeld József, Moskovits S. 2-2, Grünspan, Deutsch Ferenc, Benedek, ifj. Müller 50-50 fillér, kisebb adományok 5 pengő. Összesen: P 14,50.

Magdolna-u. 15. sz. imaház (II. klm.): Klein Artur 10 P.

Óbudai Freudiger Károly-mem.: Óbudai Freudiger Károly, óbudai Freudiger Norbert 10-10, Kanel Izsák, F. gyűjtése 5-5, Szigeti Ármán 3, Lehrfeld 2,20, Lindenbaum 2, Grünberger, Török, Pataki Mór 1-1, Klein 30 fillér, Adler, Gärtner 20-20 fillér. Összesen: P 40,90.

VIII. ker., Tiferesz Bachurim: P 10, Andrassy-ut 41. sz. „Ohel Jakob imaház: Goldberger S. C. 10, Goldberger Oszkár, Goldberger Imre, Schwartz Nándor, Fried József, Lichtmann Ármán 5-5, Fischler Gyula, dr. Krausz József 3-3, Schück Jenő rabbi, Schück Imre, Friebert Károly, dr. Blantz Tibor, Brennersz Tibor, Salamon Béla 2-2, Goldberger Miklós, Löffler Ferenc, Kollmann Ottó, Schönwald László, Schwartz Lajos, Schück Zoltán, Winter Ernő 1-1. Összesen: P 60.

GONDOS SÁNDOR
zsido könyvkereskedése
Budapest, VI., Andrassy-út 53.
Telefon: 17-1-22
Magyar-német-héber nyelvű
zsido irodalom
Zsido iparművészeti cikkek
Szombaton zárva!

Apró hirdetések

Pályázatok és apróhirdetések díjazása: Minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér. Állástkeresőknek 10, ill. 20 fillér. Legkisebb hirdetés díja P 2.—. Az összeg előre kiüldendő be; lehet 10 filléres levélbélyegeken is. Jelíges levelek továbbításához 20 fillér bélyeg mellékelendő.

FŐZŐ LEÁNYT szigorúan valósasat keres, kéttágú család. Dobozi-utca 7. I. emelet 5.

GELB HERMAN szombattartó villany-szerelő, Budapest, Károly-körút 6. sz. Telefon: 3-89-20, 8-39-32.

FÜSZER és VASKERESKEDŐSEGÉD megbízható, önálló eladó, hosszabb praxissal, orth. helyen állást keres. Jelíge: „Angró, detail”.

UTCAI SZOBA, külön bejárattal, e'egánosan bútorozva, fürdőszobával egy-két személynek, esetleg irodának, telefonnal kiadó. Günsberger, Bpest, Király-u. 16. I. em. lépcsőház.

SZÉFER TÓRA- és megíró k'serő, ezüst jadvad-dal (pergamentmagasság 43) jutányosan eladó. Közelebbi megtűchtató válaszlappal: Braun Izrael rabbinál, Budapest, Szövetség-utca 43.

ORTH. háztartásomba keresek 30-40 év körüli vallásos nőt, ki a háztartáson kívül a takarítást is végzi. Komoly jelentkezők igény megjelöléssel írjanak. Groszmann Józsefné, Csenger.

FÜSTÖLT LIBAHUS, orth. kóser, legolcsóbb beszerzési forrása: Kornhauser Adolf, Debrecen, Simonffy-utca 1. ÜGYES kiszolgálóleány, szombattartó üzletbe ajánkodik, esetleg háztartásba is. Cim a kiadóban.

FIATAL, németül beszélő gyermekszertető kisasszonyt nappali elfoglaltságra két kisgyermek mellé keresek. Cim a kiadóban.

ÜZLETRÉSZ kirakattal olcsón kiadó. Klein Mihály. Bpest, Király-utca 87.

KÁNTORNÁK alkalmas hangú, vallásos előéletű fiatalember, partival egybekötött állásra kerestetik. „Jó partí” (32 filléres bélyeg.)

NAGYOBB kvantum prima minőségű libazsirt és baromfit (tyúk, kacsa) megvételre keresek. Fix ajánlatok alábbi címre intézendők: Buchinger Frigyes, Vác.

KERESEK lehetőleg németül is beszélő zsidónőt, öt- és hároméves gyermekek, valamint kis csecsemő neveléséhez. Aki már hasonló alkalmazásban volt, küldje be ajánlatát. Mayer I. Debrecen, Simonffy-utca 15.

IRODAKISASSZONY, ki a magyar, szlovák és német levelezésben, valamint a német gyorsírásban perpekt, bármely irodai munkában jártas, állást keres. „Megbízható” jelíge Müllerhez, Bratislava, Edlov-dvor.

ORTH. KÓSER! Libamell- és comb ki-lója 2,50, olcsó libazsirt és konzervek. Schwarcs Mór, Debrecen, József kir. herceg-u. 44.

HÁZVEZETŐNŐNEK ajánkodik jobb csaláchoz, szerény igényű, szigorúan orth. 46 éves vallásos asszony. Cim: Moskovits Testvérek, Szombathely, DEBRECENBEN elsőrangú orth. kóser étterem: Klein, Piac-u. 70. (Olcsó lakóalmi szervizirozás.)

„MIRA” angol-francia női divatterme, Bratislava, Köztársaság-tér 5. I. em. (Átjáróház, Széplak-utca 14.) Elsőrangú szalonmunka. Mérsékelt árak.

NÉMET kisasszony jan. 1-re felvétetik. Spiller, Budapest, Kertész-u. 27. II. 15. VIDÉKI városban Hirsch-postával rendelkező leány, feleségül menne 30 éven felüli vallásos fiatalemberhez. Jelíge „Talmidchóchom előnyben”. (20 fill. bélyeg.)

NYOMDABERENDEZÉST, kisebb, komplettet, amerikai géppel, megveszek vagy bérbé veszek. Cim kettőslapon.

HÁZIVÁSZON és kendőárúk, csakis nagyban, már 60 fillértől kaphatók. Groszmann fűszernagykereskedő, Fehérgyarmat.

Fenákel Jónás

orth. kóser baromfikereskedése
Budapest, Dob-utca 28. sz
TELEFON: 31-6-73.

Zsír kicsinyben és nagyban, a legjutányosabb árban, vidékre is.
Garantált tiszta és prima áru.
Legolcsóbb bevásárlási forrás!

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos:
GROSZBERG JENŐ

Springer nyomda Bethlen Gábor u. 33.

WEISZ MÓR

orth. kóser keksz, kétszersült
és süteménygyára Budapest, VII.
Dob-utca 22. --- Telefon: 42-3-65.

Orth. כשר kakaó és csokoládé a legfinomabb kivitelben

Kekszt, levestészták és ostyaárúk. Diabetikusok részére
„levegő” kenyér. Elsőrendű dessert és különlegességek.